

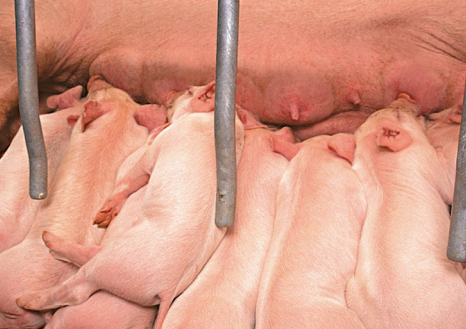
Úspěch / Úspech ve stáji / v maštali

20
LET
SCHAUMANN
ČR / SR

SKOT
Správná výživa
od samého počátku 4

PRASATA
Budoucnost ve výživě prasat
jsou probiotika 16

REPORTÁŽ
V DP Devín dokázali, že spolehlivý
personál dokáže překonat
aj technické obmedzenia 20

Vážené čtenářky, vážení čtenáři.

V prvním čísle roku 2015, které nyní držíte v rukou, jsme se ještě ohlédlí za minulým rokem 2014. Tento rok byl výročním, 20 let působení na českém trhu a 75 let mateřské firmy jsou časově důležité momenty. Věnovali jsme v tomto čísle větší prostor reportážím z provozu, vašim zkušenostem.

Od roku 2015 budeme vydávat náš odborný časopis v pozměněné formě. Každý měsíc budete mít k dispozici aktuální výtisk (Úspěch ve stáji Aktuálně) s novinkami, které se věnují konkrétním tématům, které v daném období zajímají chovatele.

Naše moto „profesionální poradenství pro chov a výživu zvířat“ se nám úspěšně daří naplňovat a společně s vámi se můžeme radovat s dobrých výsledků. Je pro nás výraznou pochvalou když například na výstavě v Radešínské Svratce nebo na holštýnském šampionátu v Lysé nad Labem nebo na vyhodnocení T+B firmy CRV jsou vyhlašováni naši zákazníci na prvních místech. Přejeme vám i do dalších let chovatelské úspěchy a budeme se snažit pomoci v maximální možné míře dosahovat úspěchů ve stáji.

Ing. Dušan Kořínek, Ph.D.

Vážení zákazníci a čitatelia,

SCHAUMANN na Slovensku má za sebou 20 rokov. Sú to roky naplnené tisíckami ľudských príbehov, situácií na farmách či na poliach. Avšak bez vás poľnohospodárov chovateľov by táto obrovská mozaika vôbec nevznikla. Preto aj Vám touto cestou ďakujeme za prejavenu priazeň, dôveru a možnosť poskytovať Vám poradenstvo a doplnky pre výživu Vašich zvierat. Vďaka Vám dnes po 20 rokoch ponúkame naše služby bežne 500 zákazníkom vo všetkých regiónoch Slovenska.

Počas našej dlhoročnej existencie nám Vaše návrhy a spätná väzba výrazne pomohli formovať našu spoločnosť tak, aby čo najviac vyhovovala Vaším podmienkam. Naša snaha o neustále zlepšovanie kompetencie poradcov SCHAUMANN vyústila do poskytovania komplexného poradenstva v chove hospodárskych zvierat. Od poradenstva v oblasti krmív, krmných dávok, cez manažment stáda, reprodukcie a zdravotného stavu až po konzultácie pri rekonštrukcii alebo novostavbe maštali sme Vám k naplno dispozícií.

Aj do budúcnosti budeme pokračovať vo svojom úsilí naďalej plne vyhovovať Vaším požiadavkám a očakávaniam. Aj tento rok organizujeme už 18. ročník tradičných odborných seminárov, kde naši špecialisti ukážu cestu chovateľom do neľahkej budúcnosti.

Mag. Martin Kráčmar
konateľ

OBSAH

SCHAUMANN

- 3 SCHAUMANN**
Dvacetiletá tradícia na českém trhu!
- 6 Reportáž**
Na konci „světa“ soběstačnou produkci pro region poskytují
- 18 Reportáž**
Velký úspěch chovatelské líhně z Milošovic...
- 20 Reportáž**
V DP Devín dokázali, že spolehlivý personál dokáže překonat i technické omezení
- 22 Panorama / SCHAUMANN**
Produkce prasat podle Schaumann-konceptu
- 23 Panorama / 75 let SCHAUMANN**
75 let výzkumu, inovací a služeb
Se Schaumann je chov skotu úspěšný

SKOT

- 4 Skot / Odchov telat**
Správná výživa od samého počátku
- 8 Skot / Odchov telat**
Osvědčený koncept důsledně realizovat
- 10 Skot / Dojnice**
Poporodná starostlivost dojníc – klíč k chovatelskému úspěchu
- 14 Skot / Odchov telat**
Zdravý start
- 11 Skot / Dojnice**
Jemné rozdíly u stopových prvků

PRASATA

- 15 Prasata / Krmné kyseliny**
Úspěšný proti salmonelám
- 16 Prasata / Výživa**
Budoucnosti ve výživě prasat jsou probiotika

Tiráž:

Úspěch ve stáji • Odborný časopis pro moderní chov zvířat a výživu

Vydávání povoleno: 15.2.1996, MK ČR E 12991 • ISSN 1214-5440 • Vydavatel: SCHAUMANN ČR s.r.o. • Adresa redakce: nám. Svobody 35, 387 01 Volyně, tel. 383 339 110, e-mail: schumann@schumann.cz, web: www.schumann.cz • Překlady: Ing. Lenka Procházková • Šéfredaktor: ing. Dušan Kořínek • Uzávěrka: 1. 12. 2014 • Úspěch ve stáji 1/2015 • Sazba: PTS s.r.o. Vodňany • Tisk: Typodesign List České Budějovice • Neprodejné

Dvacetiletá tradice na českém trhu!

Dvacet úspěšných let na českém trhu v oblasti výživy hospodářských zvířat je patřičným důvodem k ohlédnutí a malému bilancování – na úvod připomeňme, že společnost SCHAUMANN působí po celém světě již více než 75 let! V roce 1994 konečně došlo k založení společnosti také v ČR a tímto okamžikem se započala psát její historie v tolik specifickém a zároveň tak typickém prostředí staletými utvářené české zemědělské tradice. A nutno říci, že vstup společnosti právě do tohoto prostředí byl impozantní – nové produkty a služby, v českých poměrech do té doby neznámé či nedostupné, postupem času oslovily svou kvalitou a prokazatelnou účinností řadu významných zemědělských firem v České republice tehdejší doby. Výsledky jejich spolupráce se společností SCHAUMANN na sebe nenechaly dlouho čekat. Zjevný nárůst užitkovosti hospodářských zvířat, jehož doprovodnými efekty byly např. zlepšení reprodukce a celkového zdravotního stavu, dostal společnost Schaumann velmi rychle do podvědomí široké odborné veřejnosti.

Autoři článku: Ing. Zdeněk Šťastný, Ing. Jiří Kuník, Ph.D.

➤ A právě na přelomu první a ve druhé polovině devadesátých let, tedy v době, kdy byla společnost již pevně ukotvena v českém prostředí v oblasti výživy hospodářských zvířat, došlo k několika klíčovým událostem, které navždy změnily poměry v daném odvětví. Za všechny jmenujme rok 1995, kdy byl zahájen vývoj účinných látek do minerálního krmiva pro skot, dále pak rok 1997, kdy byl spuštěn vývoj prvního SCHAUMANN probiotika. Dalším milníkem společnosti, to již bylo v novém tisíciletí, byl rok 2000, kdy byl uveden na trh SCHAUMANN program silážních přípravků Bonsilage/Silasil a zahájen vývoj komplexu účinných látek Herbalac pro telata. V roce 2003 bylo na trh uvedeno revoluční probiotikum Bonvital. Rok 2006 symbolizuje (svým uvedením programu biologických silážních přípravků Silasil Energy pro silážování energetických plodin) nezadržitelný, a nutno říci velice úspěšný rozvoj společnosti u nás. V letech 2009 – 2012 gradovala dosavadní iniciativa a produktová „kreativita“ společnosti v podobě uvedení antioxidantního SCHAUMANN komplexu účinných látek Oximil, nový program výrobků pro výkrm býků Rindamast, dále vývoj proteinového krmného komponentu Ceravital pro lepší využití krmiv a v neposlední řadě byl uveden na trh produkt Aminotrace – organické sloučeniny stopových prvků.

Před deseti lety se zrodila při jednom jednání týkajícího se projektu optimalizace základního složení SCHAUMANN silážních prostředků na výživu zvířat myšlenka speciálního preparátu pro oblast bioplynu. Dalším výzkumem na modelových fermentorech, které pracují kontinuálně, vznikl patent postupu pro optimalizaci zásobení bioplynových stanic stopovými prvky. Tento patent je podstatným stavebním kamenem pro založení společnosti SCHAUMANN BioEnergy GmbH a uplatňování jejich vizí i za hranicemi Německa. Česká republika byla jedním z prvních zahraničních trhů, kde se tato koncepce uplatnila. Společnost SCHAUMANN BioEnergy optimalizuje biologické procesy v bioplynových fermentorech, jakožto i v přípravě substrátů, konzervaci siláží. Podnik je rozdělen do tří strategických oblastí: za prvé mikroživiny, enzymy a silážní prostředky pro biologie fermentoru a příprava substrátů, za druhé analytika fermentoru a siláže; za třetí specifické poradenství pro zařízení. Zde jsou potřeba prvotřídní vzdělání spolupracovníci se specifickým know how, které společnost vyžaduje a podporuje.

Společnost SCHAUMANN v současné době na českém trhu spolupracuje s více než 1300 zemědělskými podniky, družstvy,

soukromě hospodařícími chovateli hospodářských zvířat a provozovateli bioplynových stanic. Špičkové výsledky v oblasti růstu užitkovosti dokládají každoroční výsledky kontroly užitkovosti skotu, kde se podniky, případně jednotlivá zvířata krmí podle konceptu SCHAUMANN pravidelně umisťují na předních příčkách statistik jednotlivých plemen. Také v chovu prasat, i přes snižující se stavy zvířat, dosahuje společnost vynikajících výsledků u chovatelů jak v odchovu, tak ve výkrmu. Téměř 20% podíl na trhu v krmení mléčného skotu a více než čtvrtinový podíl na trhu s konzervačními přípravky vyjadřují jedinečnou funkčnost koncepce společnosti.

20 let na trhu – kvalitní produkty, špičkové služby = dlouhodobá partnerství!

Úspěšnou spolupráci v chovech potvrzují i četní zákazníci. Téměř 20 let spolupráce hodnotí ing. Václav Jungwirth ze Zemědělského družstva Brloh takto: „Spolupráce se společností SCHAUMANN pomohla k rozvoji živočišné výroby v našem podniku“. Velmi významným partnerem společnosti SCHAUMANN je Úsovsko a.s., se sídlem v Klopíně. Ing. Vladimír Diviš, manažer divize živočišné výroby říká: „Spolupracujeme s týmem odborných poradců firmy SCHAUMANN již několik let. Společně řešíme denní provozní situace na naší farmě pro 1 200 dojnic a mohu říci, že naší firmě spolupráce s odborníky firmy SCHAUMANN přináší pozitivní výsledky.“ Že má SCHAUMANN široké spektrum své působnosti, potvrzuje předseda ZD Dolní Hořice ing. Josef Bukovský: „V době, kdy jsme měli problém s chodem naší BPS nám okamžitá pomoc bioplynových specialistů firmy SCHAUMANN výrazně pomohla k dosažení maximálního výkonu a minimalizaci ztrát.“ Jedním z prvních klientů v České republice je i Agroservis, 1. zemědělská a.s., se sídlem ve Višňově v okrese Znojmo. Předseda představenstva, ing. Jiří Pevný: „Za 20 let spolupráce se společností SCHAUMANN jsme prožili společně dobré i zlé časy a víme, že na silného partnera, kterým společnost SCHAUMANN bezesporu je, se ve všech ohledech můžeme spolehnout“.

Úspěch společnosti by nikdy nebyl takový, nebýt velmi dobrých výsledků jejich odborných poradců. Pro společnost SCHAUMANN pracuje v současné době 25 vyškolených odborníků, kteří svojí činností „pokrývají“ území celé republiky. Jejich odborné znalosti v oboru zemědělství umožňují zajistit široké spekt-

rum činností od výživy různých druhů hospodářských zvířat až po sklizeň a konzervaci objemných krmiv. Schopnost analyzovat problémy v podmínkách daného chovu umožňuje realizovat řešení tzv. „na míru“ bez ohledu na to, v jakém stavu se daný zemědělský podnik aktuálně nachází, čímž přináší tomuto chovu neoddiskutovatelný profit.

20 let na trhu = 15 let spolupráce s fenoménem Josefem Váňou = 6 titulů na Velké pardubické!

Po příchodu společnosti SCHAUMANN na české území bylo jen otázkou času, kdy dojde ke spojení partnerů, kteří každý ve svém oboru činnosti dlouhodobě patří k těm nejúspěšnějším. Partnerství mezi společností SCHAUMANN a legendárním žokejem a trenérem v jedné osobě, osminásobným vítězem Velké pardubické panem Josefem Váňou, umocňuje mimo jiné šest titulů v tomto prestižním dostihovém závodě, jichž bylo během patnáctileté vzájemné spolupráce dosaženo. Samotný Josef Váňa tento fakt komentuje slovy: „Vyvážené a kvalitní krmení je absolutním základem k dosažení špičkových výkonů mých závodních koní. Produkty společnosti SCHAUMANN si nemohu vynachválit, jsem přesvědčen o tom, že nám výraznou měrou prospěly a dopomohly k našim úspěchům“. Další možnosti spolupráce se momentálně rýsují v souvislosti s dostihovým

seriálem závodů nového formátu Pohár Josefa Váni, který se připravuje v roce 2015.

SCHAUMANN – to je především kvalitní výživa pro všechna hospodářská zvířata!

Jsou to však především produkty určené k výživě hospodářských zvířat (zejména pak krav, prasat, koní, ovcí a koz), které přináší úspěch ve stáji jejich chovatelům zejména v podobě rostoucí užitkovosti a v mnoha dalších ohledech jakými jsou například ukazatele reprodukce či poměr kvasných kyselin v objemném krmivu. Všechny kroky ve své práci činí společnost s cílem maximalizovat zisk svých zákazníků. Společnost SCHAUMANN se postupem času – díky své dlouhodobé prodejní koncepci, kvalitě produktů a doprovodných služeb, díky spolehlivosti a ochotě neodkladně řešit jakýkoliv problém ve prospěch svých obchodních partnerů – stala jedním z nejúspěšnějších a nejvyhledávanějších dodavatelů v ČR. Plány do blízké budoucnosti, jakými je například vývoj dalších konzervačních prostředků, vytváření nových možností organických vazeb mikro a makroprvků na aminokyseliny či zdokonalování nových biotechnologických postupů při výrobě probiotik, jsou všem stávajícím i potenciálním partnerům zárukou, že je společnost SCHAUMANN odhodlána na českém trhu setrvat dlouhodobě a nadále rozvíjet dosavadní úspěšnou spolupráci s partnery v Čechách i na Moravě. ■

Aminotrace

Správná výživa od samého počátku

Čerstvě narozená a mladá telata mají zvláštní nároky na zásobení stopovými prvky, tyto potřeby nelze pokrýt pouhým plnotučným mlékem. Pro optimální zajištění jejich výživy vyvinul Schaumann Aminotrace-organicky vázané stopové prvky. Využijte tuto inovaci ve Váš prospěch!

Dr. Leonhard Raab

► Pokrytí potřeb manganu, mědi, kobaltu a železa se nachází často výrazně pod hranicí 10 %. Z pohledu mědi a selenu, závisí především na zásobení matky během stání na sucho, jestli se tele narodí s dostatečnou rezervou.

Platí, že telata by měla být již od prvního dne života zásobena stopovými prvky. Důležitou roli hraje sloučenina, v níž je stopový prvek vázán. Velmi kladnou reakci na organicky vázané stopové prvky mají telata s vysokým přírůstkem, pokud dostávají cca 1 kg vysoce hodnotné mléčné krmné směsi denně. Stejně to platí pro telata, která jsou vystavena stresujícím faktorům.

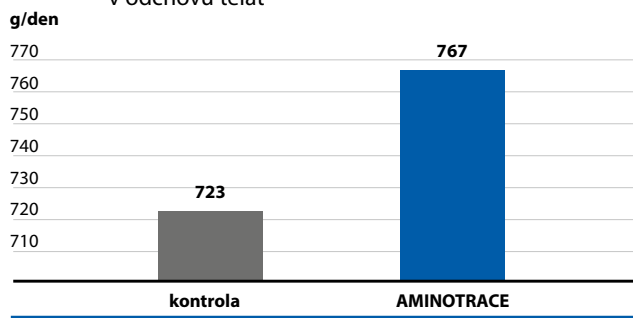
Úspěšný s Aminotrace

V roce 2012 začal Schaumann používat organicky vázané stopové prvky Aminotrace ve výrobcích řady Rindamin, Rindavit a Rindavital. Jejich vynikající účinky potvrzuje také narůstající poptávka po těchto inovativních produktech.

Další rozsáhlé pokusy opětovně účinnost Aminotrace u telat prokázaly. Testovány byly organické sloučeniny železa, zinku, manganu a mědi v porovnání s anorganickými formami těchto prvků. Jak graf 1 zobrazuje, bylo docíleno v průměru o 6 % vyšších denních přírůstků při nabídce stejného množství mléčné krmné směsi a objemného krmiva. Potřeba metabolizovatelné energie na kg přírůstku byla o 6 % nižší (graf 2).

Pokud se podíváme na průběh denních přírůstků podrobněji, zjistíme jejich nárůst v pokusné i kontrolní skupině. Je patrné, že telata z pokusné skupiny docílila v prvních dvou týdnech výrazně vyšších přírůstků (o 12,8 %). I později zůstávají v předstihu ve srovnání s kontrolní skupinou, ale rozdíl není tak velký (graf 3). Tento výsledek nás utvrdil v rozhodnutí používat také

Graf 1: AMINOTRACE zlepšuje denní přírůstek v odchovu telat

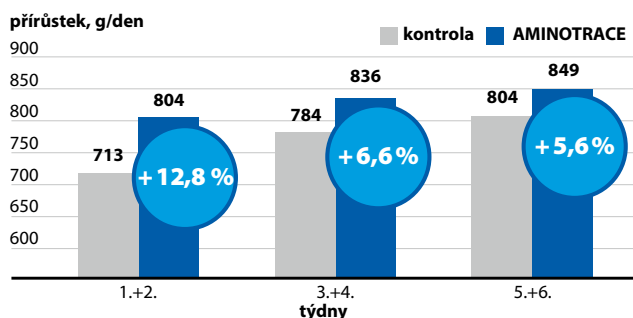

Graf 2: AMINOTRACE snižuje množství vynaložené energie

MJ ME/kg přírůstku

kontrola	23,47
AMINOTRACE	22,08

Graf 3: Vývoj denních přírůstků během pokusného období

v mléčných krmných směsích a doplňkových krmivech pro telata organicky vázané stopové prvky Aminotrace.

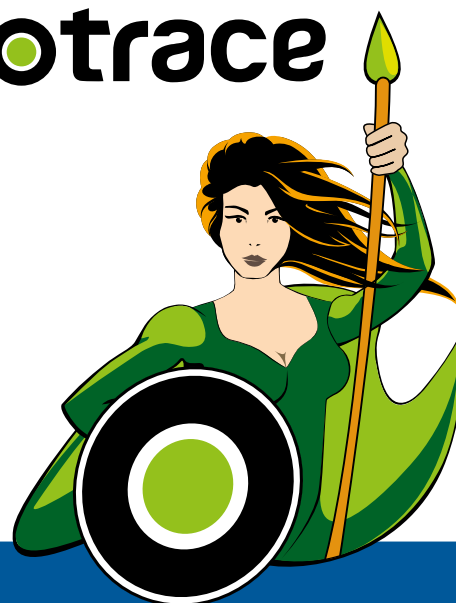
Kalbi Milch-program

U Kalbi Milch-výrobků, stejně jako u Rindamin a Rindavit-produktů došlo k dynamické změně obsahu a složení stopových prvků. V mléčných krmných směsích pro konvenční odchov jsou obsahy stopových prvků – železo, zinek, mangan a měď z 1/3, v MKS pro odstav telat v 8. až 10. týdnu ze 2/3 a v MKS pro časný odstav ze 100 % v organicky vázané formě Aminotrace-glycinátů. Obsahy zinku, manganu a mědi mohou být z důvodu vynikající kvality glycinátových sloučenin sníženy.

Obsah železa se ovšem nesnižuje u doplňkových krmiv pro použití v plnotučném mléce. Důvod: Po narození vykazuje velké množství telat podprůměrné hodnoty železa v krvi. Na statku Neumühle bylo u telat čtvrtý den po narození zjištěno, že 33 % telat má těžší a 25 % lehčí nedostatek železa. Pouze 42 % telat bylo zásobeno dostatečně (van Ackeren 2013). Kombinace vysokého obsahu železa a vyšší využitelnosti organické sloučeniny železa (Kunz 2013) způsobí, že se tele rychleji přiblíží ke stavu optimálního zásobení.

Výhody vysoce hodnotných glycinátových sloučenin jsou využívány i v doplňkových krmivech pro zvýšení kvality plnotučného mléka. Např. v Kalbi Start Protect jsou obsahy železa, zinku, manganu a mědi ze 100 % zajištěny Aminotrace-glycináty. Toto platí rovněž pro výrobek na okyselení mléka – KalbiCid. Takto mohou být telata již od prvního dne po narození zásobena stopovými prvky. ■

aminotrace

Shrnutí:

Pro telata je odpovídající zásobení stopovými prvky od prvního dne života rozhodující pro jejich úspěšný vývoj. Železo, zinek, mangan a měď musí být doplněny ihned po narození. V doplňkových krmivech určených pro zlepšení krmné hodnoty mléčného nápoje a v mléčných krmných směsích jsou nyní organicky vázané stopové prvky Aminotrace obsaženy. Téměř všechna telata jsou postižena deficitem, který nemůže být kompenzován samotným plnotučným mlékem.

Na konci „světa“ soběstačnou produkci pro region poskytují

Valašsky psaný titulék napovídá, kam jsme se vypravili, ale zdaleka nemůže zahrnout široké spektrum činnosti zemědělského podniku v Bílých Karpatech. Rostlinná výroba zaměřená především na produkci pšenice špaldy, ječmene a tritikale, výroba mléka, chov masného skotu, chov ovcí, výroba pečiva, provoz čerpací stanice, obdělávání ovocných sadů a provoz pěstitelské pálenice. To zdaleka není konec výčtu činností, které provozuje Javorník-CZ, s. r. o. Navíc vše v režimu BIO.

Text a foto ing. Lukáš Rytina
převzato z časopisu *Náš Chov*

➤ Cesta na východní konec republiky z pražské redakce není záviděníhodná, zvláště s přihlédnutím na průjezdnost naší nejdůležitější dopravní tepny. Ale po čtyřech hodinách nervycuchající jízdy autem se ale začnete uklidňovat – vystoupáte na horizont a otevrou se před vámi malebná údolí s vesničkami, nad které vystupují svažité pole a modrozelené zalesněné vrcholy. Jsem na Valašsku. V jednom údolí se nachází také obec Štítná nad Vláří-Popov s asi 2300 obyvateli, v něm sídlí cíl naší cesty. Zemědělský podnik Javorník-CZ. Pro Pražáky raději upřesním: v obci Štítná nad řekou Vlárou v Bílých Karpatech na hranicích se Slovenskem.

Ekologická produkce zapadá do přírodních podmínek

Lokalizace nedotčené krajiny v CHKO Bílé Karpaty přímo vede k tomu, aby byla zemědělská výroba vykonávána ekologickým způsobem. Při návštěvě mne především zajímalo, jak lze ekologickým způsobem zajistit optimální výživu pro 200 aktuálně chovaných dojníc, jak se krmení podepisuje na zdraví, reprodukci atd. Otázka následuje otázku.

Úvodem prozradil ředitel společnosti Ing. Josef Tománek, že v podniku pracuje již od roku 1973, přesněji řečeno dříve v družstvu, které předcházelo současnému uspořádání. Jako společnost s ručením omezeným Javorník-CZ zahájil svou činnost

Ing. Josef Tománek spolu s MVDr. Annou Schertlerovou ze Schaumannu.

v roce 1996 a v tu dobu také vstoupil do přechodného období pro ekologické zemědělství. V současnosti je kontrolován organizací KEZ. Ze zhruba 1800 ha půdy je asi 450 ha orná a 40 ha tvoří sady. Výrobní oblast je horská, nadmořská výška kolísá mezi 330 a 830 metry. Necelých 1400 ha jsou trvalé travní porosty, které je třeba optimálně využít. Pastviny a louky se v praxi rozdělují na hnojené a nehnojené, tak aby byla dodržena dávka dusíku podle podmínek ekologické produkce v CHKO.

Ukazují směr v bioprodukci

„Myslím, že v rámci chráněné krajinné oblasti hospodaříme dobře – stále se učíme a vytváříme vzorový systém eko-hospodaření. Inspiruje se od nás řada podniků, kteří chtějí nebo již jsou v režimu bio, spolupracujeme také s výzkumnými institucemi a orgány ochrany přírody. Zapoili jsme se například do projektu modelového řešení retence vody v krajině. Organická hmota z chléva se navrácí do půdy a to se odráží v podobě slušných výnosů – pšenice špalda dala loni 4 t/ha, jarní ječmen měl výnos 5 t/ha a to vše samozřejmě bez použití jakýchkoli průmyslových hnojiv,“ vysvětlil Ing. Tománek. Hnůj se shromažďuje na pevném hnojišti, nechává několik měsíců prozrát a od července do října se důsledně aplikuje na pozemky mimo jiné i s ohledem na to, aby se nekontaminovaly zdroje pitné vody.

Spásání horských pastvin

Dalším odvětvím výroby je chov skotu bez tržní produkce mléka – převážně kříženců původního českého strakatého plemene s masným simentálem a nebo charolais. Celkem to je 230 krav základního stáda, takže pokud připočítáme mladé kategorie, celkem Javorník CZ chová 680 DJ. Polovina ekologické produkce hovězího masa putuje jako zástav do zahraničí, zájem je v Itálii nebo Chorvatsku. Co nevypase skot, tam pomáhají ovce plemene romney, kterých ve Štítně extenzivně chovají asi 80.

Jak prozradila odborná poradkyně chovu ze společnosti Schaumann MVDr. Anna Schertlerová, užitkovost mléčných krav v biorežimu neustále roste. Data z KÚ hovoří za vše: Od 1. října 2013 do konce března 2014 byl průměr prvotelek 4855 kg, krav na druhé laktaci 5639 kg, v celkovém součtu mají dojnice ze Štítně průměr 5601 kg za laktaci, při 4,14 % tuku a 3,25 % bílkovin. V kontrolním roce 2008/2009 byla průměrná užitkovost 4716 kg (4,1 % tuku, 3,34 % bílkovin).

„Chov Javorník CZ mi dělá radost a těší mne, že jsme se posunuli. Podívejte se také na ukazatele somatických buněk, teď

Pohled z blízkého vrchu na obec.

v letních měsících se mírně zvedly na 250 tis., ale zimní průměr byl krásných 150 až 170 tisíc," ukazuje MVDr. Schertlerová výstupy z programu Mooml.

Bez kukuřičné siláže to jde

V kraji Bílých Karpat se nepěstuje pro výživu krav kukuřice. „Se-náž, nebo chcete-li obecně konzervovaná píce, tvoří 90 % krmné dávky, takže její výrobě se musí věnovat náležitou pozornost," přidal se k rozhovoru vedoucí živočišné výroby Ing. Radovan Barbořík. Upozornil, že se podaří vyrobit i bílkovinné siláže s 24 % dusíkatých látek, rané seče jílků jsou vysoko v energii. „Ječmen, oves a tritikale jsou vlastní, nic v případě nouze nakupujeme malé množství biokukuřice," dodal.

Agronomové využívají speciální oseední postupy. Jsou založeny na přirozené obohacování půdy o dusík a organické látky.

Příklad oseedního postupu:

- 1) Vojtěška (nebo jetel)
- 2) vojtěška (nebo jetel)
- 3) pšenice špalda nebo tritikale (hnůj)
- 4) pšenice špalda + hořčice jako meziplodina
- 5) jarní ječmen (hnůj)
- 6) směsky s podsevem

Zvířata vykazují dobré zdraví

Zabřezávání po první inseminaci je asi 60 %, inseminační interval je 76 dní, servis perioda 98,1 dní.

„Se zdravotním stavem problémy nemáme, ketózu nebo acidózu neznáme, takže veterináře příliš ke klasickým zákrokům nepotřebujeme. Asi jednou měsíčně se vyskytne těžký porod, ale většinu zvládáme sami. Veterinář je ale zároveň inseminačním technikem, takže uplatnění v chovu určitě nachází. Ošetřování paznehtů provádíme pravidelně třikrát ročně, koupele vůbec neděláme a nikdy jsme problémy neměli. Odchov telat je ve venkovních individuálních boxech, kdy pomocí vozíku s vyhřívaným zásobníkem rozvážíme telatům mléko. Mléčné krmné směsi vůbec nepoužíváme," komentuje Radovan Barbořík aspekty zdraví a péče o telata. Zdůrazňuje, že stěžejní jsou pro něho náklady na jeden litr mléka a zdravotní stav zvířat. Dodal, že biochovy nesmějí používat žádné druhy umělého rozmnožování jako je klonování a přenos embryí. Také desinfekční přípravky používané při dojení jsou na přírodní bázi. Odřehování je možné pouze se zvláštním povolením.

Nikoli na hmotu, ale na kvalitu

„Krmivo není plnivo, ale zdroj energie a staveních jednotek. Když chci zvířatům poskytnout optimální množství živin, je nutné sklídit včas," zdůrazňuje MVDr. Schertlerová.

Při zkrmování zelené píce jsou v trávení a tedy také v užitočnosti i zdraví mléčné žlázy velké výkvy. Osvědčila se směsná krmná dávka, která je založena na travních a bílkovinných silážích s přídatkem jádrného krmiva vlastní produkce – tedy obilí. Krmnou směs z obilí dělá pojezdna míchárna, tedy externí dodavatel této služby. Žádná sója ani řepka v krmné dávce není. Se zavedením směsné krmné dávky se v chovu postupně snížil obsah somatických buněk ze skóre 4,8 bodů (620 tis.) v roce 2011 na skóre 2,4 (250 tis.).

Biopotraviny předražují obchodníci

„Biopotraviny od sedláků putují za přiměřené ceny, předražené jsou až na trhu. Podle vlastních zkušeností víme, že jeden obchodní řetězec si na biopotravinách přidává marži 50%. Těžko lze porovnávat kupní sílu ve městech a v malých obcích. My zde prodáme bez propagace ze dvora každý pátek 600 litrů mléka

Krmná dávka je založena na travních senážích.

– cena je 14 Kč za litr 4% mléka. Z toho soudím, že se otevírají možnosti vlastní realizace produkce v nejbližším okolí," uvažuje Josef Tománek.

Provoz pekárny je jednou z mnoha nezemědělských výrob, kterým se podnik zabývá. Z celkem širokého spektra produktů lze jmenovat špaldové rohlíky nebo špaldový řez, který získal v rámci kraje ocenění Perla Zlínska. Pečivo se díky své jedinečnosti a kvalitě je vyhledávané i ve větších moravských městech. Poslední nápad managementu podniku je rozvoz produktů až do domu. Zájem je totiž také o biomléko, maso nebo produkty pěstelské pálenice, která byla teprve nedávno zprovozněna. „My chceme nabídnout spotřebitelům biokvalitu za přijatelnou cenu," je přesvědčen Josef Tománek, který už má v hlavě stavbu jatek, moštárny a minimlékárny. Uvažuje také o chovu včel, který by dobře zapadal do ekologického hospodaření.

Lze vyčíslit prospěšnost činnosti?

Nutno doplnit, že kromě společnosti Javorník CZ, která se zabývá zemědělstvím a potravinářstvím, existuje ještě firma Javorník CZ plus, s. r. o. Její hlavní náplň je výroba oken, dveří a drobná kovovýroba. K tomu je ještě třetí propojená firma – Vodohospodářské stavby Javorník CZ, s. r. o. Toto uskupení zaměstnává celkem 330 lidí v regionu a postupně spěje k zajištění místní soběstačnosti. „Fluktuace je tady minimální, hojně dáváme možnost mladým. Nabízíme řadu sezónních brigád v podobě sběru švestek, jablek a další. Velké zisky neočekáváme, ale zaměstnáváme lidi, zajišťujeme odbyt našich výrobků, udržujeme krajinu..., také příspěvek pro zdraví lidí zatím nikdo nespočítal," dodává v závěru ředitel Ing. Josef Tománek. ■

Ustájení nejmladší kategorie telat.

Osvědčený koncept důsledně realizovat

Časný odstav telat zabezpečuje správný růstový potenciál a rychlý vývoj odchovávaných telat v přežvýkavce.

Dipl.-Ing.agr. Dirk Breer

► V odchovu telat existuje celá řada způsobů napájení a výživy. Měly by mít stejný cíl: zdravý a intenzivní vývoj telat - jaloviček, protože je to základ pro vysokou užitkovost a dlouhověkost dojníc. Schaumann-koncept pro odchov telat se během let osvědčil v mnohých podnicích.

Statek Hülsenberg disponuje jedním z nejúspěšnějších stád v Německu. Za poslední roky se průměrná užitkovost v první laktaci přehoupla přes 10.000 kg mléka a krávy jsou dlouhověké (vyřazovaným kravám je více než 6 let). To je výsledek Schaumann-konceptu pro odchov telat.

Zásobení vysoce stravitelnými živinami

Intenzita napájení byla v posledních letech stále častěji těžším zájmu. Přehodnocena byla doporučení ad libitního napájení v prvních týdnech života a také klasický způsob napájení po dobu 10 až 12 týdnů.

Rozhodující je, aby telata dostávala v prvních týdnech života vysoce živinově hodnotnou mléčnou krmnou směs, která zajistí vhodné zásobení ve správný čas a stimuluje časný příjem krmiva. Tímto způsobem dojde k podpoře rozvoje bачoru, což je základ pro časný odstav (napájení 8 až 10 týdnů) při dostatečném příjmu objemného krmiva.

Kalbi Milch – program nabízí právě pro časný odstav mléčné krmné směsi (MKS) v různých kvalitách. Odlišují se především podílem sušeného odtučněného mléka, ale také obsahem tuku, dusíkatých látek a zastoupením účinných látek.

Základem aktuálního napájecího plánu na statku Hülsenberg je MKS Kalbi Milch Primus Protect (graf 1). Tato mléčná krmná směs obsahuje 30 % sušeného odtučněného mléka, má vysoké zastoupení vitamínů, stopové prvky jsou ze 100 % organicky vá-

zané (Aminotrace) a RZJ-faktor významnou měrou podporuje zdraví ve střevech. Kombinace účinných látek – probiotikum Pro-vita LE, prebiotická lignocelulóza a mastné kyseliny se středně dlouhým řetězcem optimalizují zdraví ve střevech a pomáhají předcházet průjemovým onemocněním.

Kalbi Milch Primus Protect se zkrmuje v množství až 1 kg na zvíře a den v hlavní fázi mléčné výživy a celkem až do 56. dne života. Přestože tato MKS nepatří k levným výrobkům, zůstávají celkové náklady na napájení díky časnému odstavení v jistých mezích. Celkové náklady na odstavené tele jsou z ekonomického pohledu velmi důležité.

Zkrmovat levnější MKS delší dobu se ukazuje často jako celkově dražší, jak uvádí graf 2. Takové mléčné krmné směsi nejsou vybavené pro časný odstav telat a nezajistí právě u mladých zvířat intenzivní odchov.

Vysoký příjem krmiva – odpovídající fáze napájení

Ze všech pozitivních vlivů intenzivního napájení je nejdůležitější rozvoj bачoru ve správný čas. Potřeba energie a dusíkatých látek telat vychází již od 3. dne života z množství živin přijatých z cca 1 kg MKS na zvíře a den. Měli bychom se proto snažit podporovat vysoký příjem krmiva.

Názor, že telata potřebují především seno, je již překonaný. Dlouhé seno postupuje bачorem pomalu a brzdí tak příjem krmiva. Je známo, že především jadrné krmivo stimuluje pomocí chemických podnětů (butyrát a propionát) růst bачorových klků. I přes pozitivní vliv jadrného krmiva na vývoj klků, je nutno také u telat dbát na základní pravidla zdraví bачoru.

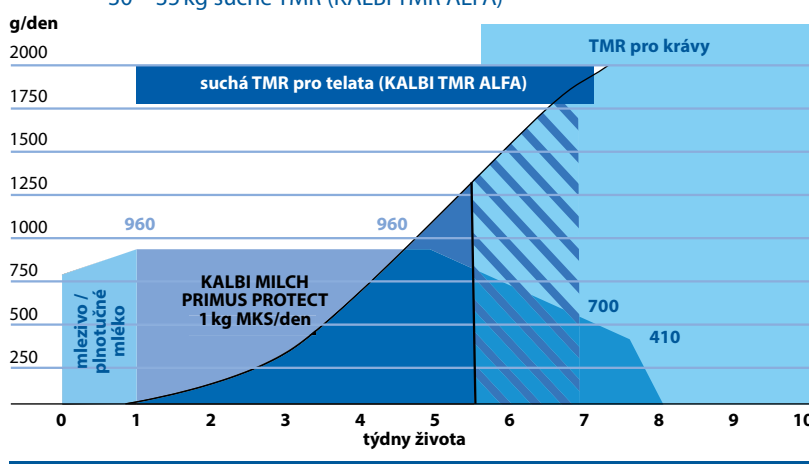
Výhoda současného příjmu objemného a jadrného krmiva platí nejen pro dojnice, ale také pro telata.

Shrnutí:

Způsoby napájení a výživy telat v období odchovu by měly umožňovat jejich zdravý a intenzivní vývoj v přežvýkavce. Toto období je také rozhodující pro užitkovost a dlouhověkost dojníc. Zkrmováním vysoce hodnotných mléčných krmných směsí, starterů a speciálních krmiv může být optimálně využit růstový potenciál telat. Schumann-koncept se během let osvědčil v mnoha zemědělských podnicích a představuje efektivní a hospodárný způsob odchovu telat.

Graf 1: Časný odstav (od 5. týdne): Plán napájení telat na statku Hülsenberg
Celková spotřeba krmiv: 38 kg KALBI MILCH PRIMUS PROTECT,
30 – 35 kg suché TMR (KALBI TMR ALFA)

Odstav

Osvědčeným pravidlem pro zahájení odstavování je příjem pevného krmiva v množství cca 1 kg na zvíře a den. Příkrmování telat živinově hodnotným starterem v prvních týdnech života, dříve než je po 1 až 2 týdnech současně nabízena suchá TMR (např. Kalbi TMR Alfa), je další možnost, která je v mnoha podnicích úspěšně praktikována.

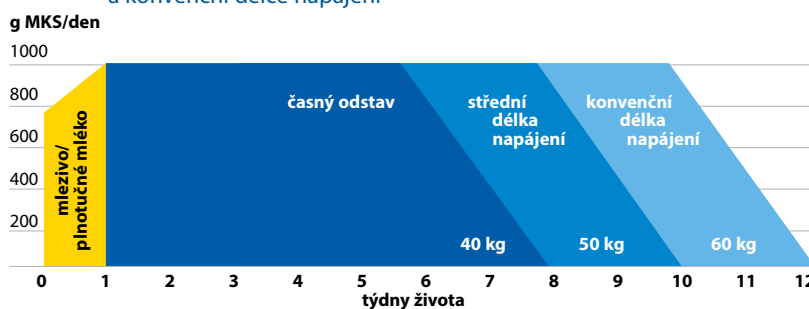
Nezávislá sledování a také testy v ISF Schumann Forschung potvrdily výhody zkrmování suché TMR s vojteskovým senem v odchovu telat.

V pokusném statku Neumühle bylo například dosaženo příjmu 1 kg pevného krmiva o 2 až 3 týdny dříve než při konvenčním zkrmování jadrného krmiva a siláže (graf 3). Na tomto i dalších sledováních je založen vývoj celkových směsných krmných dávek pro telata (Kalbi TMR Alfa), které se skládají z vysoce stravitelných jadrných komponentů, krátce řezaného vojteskového sena (horkovzdušně usušené), Aminotrace-stopových prvků a účinné látky Ceravital.

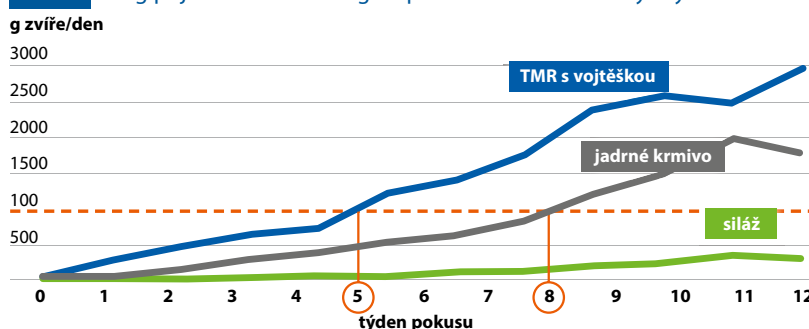
Schumann-koncept

Schumann-koncept pro intenzivní odchov telat se zakládá na těchto a dalších pokusech, mnohých provozních zkušenostech a vědeckých publikacích. Kombinace živinově bohaté MKS (např. Kalbi Milch Primus Protect), starteru pro telata a celkové směsné krmné dávky (např. Kalbi TMR Alfa) má pozitivní vliv na časný příjem pevného krmiva a období mléčné výživy lze zkrátit na 8 týdnů. Vysoce kvalitní mléčný nápoj s koncentrací plnotučného mléka (130 g MKS/l nápoje popř. 150 g MKS/l vody) umožňuje od samého počátku intenzivní růst. Schumann-koncept se osvědčil pro odchov jaloviček i ve výkrmu býčků. ■

Graf 2: Celková potřeba MKS/tele při časném odstavu, střední a konvenční délce napájení

Graf 3: 1 kg přijatého krmiva – signál pro ukončení mléčné výživy

podle Výukové a pokusné zařízení Neumühle, 2013

Popôrodná starostlivosť dojnic – kľúč k chovateľskému úspechu

Je známe že popri Kanade a USA, ďalšou krajinou ktorá je v produkcii a ekonomike výroby mlieka najďalej je Izrael. Yoram Shpirer je renomovaný izraelský poradca, ktorý navštevuje aj viaceré krajiny, resp. farmy dojnic vo Východnej Európe. Keď som sa ho opýtal v čom vidí najpodstatnejší rozdiel medzi farmami v Izraeli a u nás, jeho odpoveď bola jednoznačná: „V Izraeli má každá farma svoj štandardný popôrodný protokol. Samozrejme nie každá farma úplne rovnaký, prispôbujeme si ho na základe svojich možností a priorít, ale všetci kontrolujeme všetky kravy. Náš prístup je proaktívny. Na rozdiel od Vás, kde sa detailne zaoberáte len kravami ktoré sú rizikové, alebo už vážne choré.“ Nepochybujem že mal pravdu.

Ing. Marian Nagy, SCHAUMANN SLOVENSKO

► Moja skúsenosť aj na Slovensku je taká, že **farmári ktorí začínajú s rutinným popôrodným sledovaním kráv, len zriedkakedy upustia od tohto režimu, pretože efekt, resp. prínos tohto prístupu je veľmi zreteľný a zrejmý.** Vedie k zníženej brakácii v stáde, k zlepšeniu reprodukčných parametrov a odhad zvýšenia produkcie za laktáciu je asi 1 000 kg. Zavedenie štandardných postupov v tomto smere je preto ekonomicky veľmi prospešné. Ich zavedenie a zvládnutie je jeden z momentov, ktorý aj v našich podmienkach odlišuje vynikajúce farmy od priemerných. Kravy po pôrode majú znížený príjem sušiny a oslabený imunitný systém a sú preto vnímavejšie na metabolické a infekčné ochorenia. **Cieľom popôrodných programov** je preto identifikovať choré, resp. potenciálne choré kravy a včasným zásahom skrátiť trvanie ochorenia, obmedziť jeho závažný dopad, prípadne zabrániť vzniku sekundárneho ochorenia.

K tomu, aby sme mohli kravy sledovať v tomto období tak, aby táto práca bola efektívna, časovo čo najmenej náročná a aby sme dojnice nevyrušovali príp. nefixovali príliš dlho, je vhodné vytvoriť špeciálnu popôrodnú skupinu. Kravy sú tu spravidla zhruba 10 – 14 dní, čo samozrejme závisí aj od priestoru a počtu telení. Vytvorenie takejto skupiny je vhodné aj z hľadiska toho, že kravy v tomto období majú špecifické požiadavky aj z hľadiska výživy a priestoru.

Ešte než sa dostanem k samotnému **popôrodnému protokolu**, jeden postreh navyše: v praxi sa často stretávam s tým, že zostavenie krmnej dávky je v poriadku, no napriek tomu majú kravy nízky príjem sušiny, resp. následne vysoký výskyt zdra-

votných problémov, alebo naopak, krmná dávka nie je úplne ideálna a napriek tomu funguje relatívne dobre.

Ako je to možné? Kľúčovým momentom, ktorý v tomto prípade nakláňa misku váh v jednom, alebo druhom smere je manažment v okolopôrodnom období. Zhrniem len v bodoch niekoľko známych faktov, ktoré mám na mysli pod pojmom **manažment kráv v tranzitnom období**:

Kravy by mali prichádzať do obdobia pôrodu v správnej kondícii, (BCS 3,5 – 3,75) na čo treba dozeráť a primerane reagovať už v priebehu predošlej laktácie. Prepĺňanie (prehustenie) skupín je nesprávne v ktorejkoľvek fáze laktácie, avšak v období okolo pôrodu je pre kravy doslova katastrofou! Zlatým štandardom je možno považovať max. 80% naplnenie skupiny. Z hľadiska miesta pri krmnom stole by každá krava mala mať k dispozícii min. 75 cm. Je preto nutné už pri plánovaní a stavbe maštali dbať na to, aby tu bol dostatok miesta aj v čase najvyššieho telenia. Neprojektovať teda Pôrodnicu a Rozdoj na priemerné stavy a telenie, ale na cca 140% úroveň. Zároveň už v projektoch by sme mali dbať na to, aby v maštali neboli tzv. slepé uličky. Takisto nedostatok prechodov a/alebo úzke prechody, môžu byť dôvodom častých sociálnych konfliktov. Dôležité je minimalizovať presuny a miešanie skupín v tejto fáze a v každom prípade je vhodné oddeliť skupinu prvotok a starších kráv. Takisto je treba minimalizovať čas fixácie (max. 30 min.) napr. pri veterinárnom vyšetrení, inseminácii a pod.

V letných mesiacoch treba klásť dôraz na zmiernenie tepelného stresu (použitie ventilátorov, rosičov). Nesmieme zabudnúť na dostatočný prístup a hygienu vody pre dojnice (min. 2 napájanky v skupine).

Kľúčovou úlohou je zabezpečiť, aby všetky dojnice mali neobmedzený prístup ku krmivu 24 hodín. Nedožerky treba preto zachovať na úrovni min. 7 – 10%. Krmný stôl je treba denne dôkladne vyčistiť a dbať, aby krmivo neostalo skazené, plesnivé, potuchnuté, zahriate. Nevhodná štruktúra, resp. acidogénna krmná dávka je pre dojnicu takisto formou stresu.

Zlé konštrukčné riešenie boxov, nepohodlné boxy (nevhodná dĺžka, šírka, nedostatočné nastielanie, resp. hygiena) sú veľmi často dôvodom toho, že kravy neodpočívajú, ale postávajú v chodbách, alebo stoja prednými nohami v boxe a neľahnú si. Je pritom známym faktom, že najlepších 10% kráv (s najvyšším nádojom) v stáde strávi ležaním o 2 – 2,5 hod. denne viac než priemerné kravy. Každá hodina ležania pod 12 hod. znamená mínus 1 – 1,7 kg mlieka denne.

Dojnice potrebujú priestor, svetlo a vzduch, bez ohľadu na to či sú v Izraeli alebo na Slovensku.

Čo sa týka samotného pôrodu, jeho priebeh má nesporne vplyv na to „ktorou nohou dojnica vykročí“ do laktácie. Okrem hygieny pôrodných boxov je žiaduce zabezpečiť dostatočný priestor pred pôrodom (min. 12 metrov štvorcových). Hygiena, trpezlivosť a šetrný prístup pri samotnom pôrode by mali byť samozrejmosťou.

Cieľom všetkých týchto opatrení je manažovať prístup ku krmivu a odpočinku s dôrazom na **maximálne zachovanie resp. podporu – stimuláciu príjmu krmiva**. Prečo sa všetko točí okolo príjmu sušiny?

Väčšina problémov čo sa týka produkcie, zdravia, alebo reprodukcie končí konštatovaním, že zvieratá sú v negatívnej energetickej bilancii (NEB). Odporúčanie znie „maximalizovať príjem energie na začiatku laktácie“. Akým spôsobom to však docieľiť? Naoko sa to zdá jednoduché: zvýšime množstvo jadrového krmiva, tým sa zvýši tvorba kyseliny propiónovej, ktorá je prekursorom glukózy a hotovo. Tento prístup je však na jednej strane ekonomicky nákladný, ale najmä má svoje limity a riziká z hľadiska subklinickej (alebo klinickej) acidózy. V niektorých prípadoch, ak je nízky príjem, resp. nechutenstvo v skupine spôsobené subklinickou acidózou, môže pomôcť práve opak, teda zníženie množstva jadrového krmiva v TMR. Svoje opodstatnenie môže mať prídavok energie vo forme chráneného tuku. Aj to však má svoje limity. Treba si uvedomiť, že jednak tuk nie je prekursorom glukózy a tiež to, že najmä na začiatku laktácie môže mať v niektorých prípadoch vplyv na zníženie príjmu sušiny. Ešte jeden dôležitý moment, ktorý často nevnímame, alebo býva prehladaný: aminokyseliny môžu tvoriť až 30 % zdrojov glukózy v tranzitnom období. Krava v prvom týždni po pôrode má až 6-násobne vyššiu potrebu metabolizovateľného proteínu oproti krave na konci laktácie. Tento fakt sa často nerešpektuje pri zostavovaní krmnej dávky. Čo teda môžeme urobiť pre zvýšenie príjmu energie? V prvom rade čo sa týka manažmentu, urobiť všetky vyššie spomenuté opatrenia potrebné k stimulácii príjmu sušiny. A ďalšie riešenie tkvie vo zvýšení kvality objemových krmív. Tou zabezpečíme nielen vyšší príjem sušiny, ale aj vyššiu koncentráciu živín a navyše ich vyššiu stráviteľnosť.

Preto je paradoxne nepochopiteľné (možno až trestuhodné), ako sa niekedy správame pri silážovaní. Ak máme to šťastie, že nám praje počasie, podarilo sa nám krmovinu pokosiť v správnej fenofáze a navyše ju dostať do silážnej jamy pri vhodnom obsahu sušiny, mohli by sme si myslieť, že máme vyhraté... Často však (alebo práve preto), hazardujeme s kvalitou siláže práve v tejto fáze – samotnom manažmente na jame. Ak je tento nevládnutý (napr. nedostatočné utlačenie), predstavuje jednu z možností ako sa pripraviť o kvalitu. A rovnako ťažko pochopiteľné sú snahy o šetrenie na nesprávnych miestach (napr. na silážnej plachte alebo na inokulante). Nimi spôsobíme okrem iného to, že silážna hmota plesnivie a/alebo zahrieva sa, lebo je aeróbne nestabilná. Občas si totiž neuvedomujeme, že teplo, o ktorom hovoríme pri zahrievaní, je v skutočnosti vlastne energia. Tá istá energia, ktorej nedostatok následne vnímame celý rok (resp. ju vnímajú naše dojnice). Preto, ak sa nám už podarilo energiu obsiahnutú v krmive dostať až do silážneho žlabu, mali by sme vyvinúť maximálne úsilie, aby sme ju v ňom aj zachovali.

Problémom je, že aj napriek našej snahe až 50 % dojníc (aj v lepších stádach okolo 30 %) trpí nejakou formou metaboli-

kého, alebo infekčného ochorenia v období krátko po pôrode. Počnúc problémami ktoré súvisia s ťažkým pôrodom, cez hypokalcémiu, metritídu, po ketózu, dislokáciu slezu atď. Navyše tieto zdravotné problémy spolu často súvisia, jeden môže vyústiť v druhý, prípadne navzájom môžu predĺžiť trvanie, alebo závažnosť iného ochorenia.

Čo všetko by teda malo byť obsiahnuté v našom **popôrodnom protokole**:

Veľmi prospešné je zaviesť ako štandard podanie **nápoja** bezprostredne **po pôrode**. Na niektorých podnikoch sa osvedčilo jeho podanie vo forme núteného drenču (pumpovania). Takýmto spôsobom možno podať nápoj v ktorom sú obsiahnuté glukóza, kvasinky resp. elektrolyty.

Ďalším bodom je pravidelná kontrola telesnej teploty dojníc (rektálne), obvyčajne 10 dní po pôrode. Teplota nad 39,5 °C je často indikátorom **metritídy**. Horúčka môže byť dôvodom zníženého príjmu sušiny. Kravy však môžu mať metritídu a pritom nemať zvýšenú teplotu, obvyčajne preto, že imunitný systém nefunguje ako má (zvýšená teplota je za normálnych okolností bežnou imunitnou odpoveďou organizmu). Napríklad, ak má dojnica ketózu, tá môže navodiť imunosupresiu. Znížená imunita môže byť dôvodom aj toho, že napr. klinický prejav niektorých ochorení ako je salmonelóza či paratuberkulóza je častý práve v období prvých dvoch týždňov po pôrode.

Z hľadiska metritídy je vhodné sledovať involúciu maternice pri rektálnom vyšetrení. Veľa napovie v tomto smere aj farba, ale najmä zápach výtoku z maternice, ktorý jednoznačne identifikuje problém. Z vonkajších príznakov napr. zdvihnutý chvost u kravy, môže naznačiť problém s metritídou, alebo že prešla ťažkým pôrodom a môže mať poranené pôrodné cesty. Pokiaľ krava zhruba po 12 hodinách nevypudila plodové obaly, možno hovoriť o zadržanom lôžku. Celkové posúdenie kravy – apatia, zvesené uši, spôsob akým krava žerie veľa napovie o jej stave. Zapadnuté oči obvyčajne naznačujú, že dojnica je dehydratovaná. Na rizikové kravy (krivajúce, so zadržaným lôžkom, zapadnutými očami, BCS nad 4, po ťažkom pôrode a pod.) by sme mali klať pri vyšetrovaní zvlášť väčší dôraz.

Dislokácia slezu: jeden z dôvodov vyraďovania kráv po pôrode. Na Slovensku zatiaľ stále podceňovaný problém.

V dnešnej dobe už má väčšina farmárov k dispozícii dojarne, mliekomery, počítače, kde zdravotný problém možno často pomerne rýchlo a spoľahlivo identifikovať na základe poklesu nádoja.

Množstvo sušiny, ktoré krava zožerie v priebehu dňa, je prakticky nemožné odhadnúť. Čiastočne možno posúdiť naplnenosť bachora, jednak posúdením pohľadom zvonka, ale tiež pohmatom – rektálne. Sledovanie príjmu sušiny na úrovni celej skupiny a jej prípadný pokles či nárast je však veľmi dobrým indikátorom toho v akom stave dojnice sú. Tu pri posudzovaní nesmieme zabudnúť na to, že príjem sušiny úzko súvisí s priemerným laktačným dňom, ktorý sa v rozdoji na základe malého počtu kráv v tejto skupine mení pomerne často a výrazne.

Subklinický ketózu dnes už možno diagnostikovať viacerými spôsobmi (z krvi, mlieka, moču). Najvyššiu incidencia má v období piateho laktačného dňa. Dojnice možno v tomto prípade pomôcť podaním glukoplastických látok (propylénglykol, glycerol) perorálne.

Ketóza má úzky súvis so známym syndrómom stučenia pečene. V tomto smere nám do určitej miery môžu pomôcť niektoré krmné aditíva. Skrmovanie niacínu pred otelením znižuje hladinu ketolátok – BHB v krvi. Propylénglykol znižuje hladinu BHB a NEFA (neesterifikované masné kyseliny) a zvyšuje koncentráciu glukózy v krvi. Vitamín B₁₂ zlepšuje energetickú bilanciu znížením mobilizácie tukového tkaniva.

O metabolizme dojnice veľa napovie aj posúdenie výkalov. Jednak konzistencie, ale aj farby (krvavo červená, či dechtovo čierna) a zápachu. Často panuje názor, že hnačka automaticky znamená acidózu, no jej príčin môže byť mnoho. Niekedy býva napr. jedným z príznakov pri dislokácii slezu, ale tiež napríklad ak má krava hnačku a horúčku bez inej zjavnej diagnózy, môže sa jednať o enteritídu.

Jednou z málo definovaných diagnóz býva aj pneumónia (častejšie ju vnímame v kategórii teliat než u dojnic). Obyčajne príznakom sú kašeľ, horúčka a abnormálny výtok z nozdiere. Ur-

čite nie zanedbateľný je takt, že dojnice ktoré majú zápal pľúc väčšinou neskôr následne mávajú laminitídu. Krava ktorá kríva nežerie a preto krívanie často vyústi v ďalší problém. Preto ak po posúdení končatín (aj spôsobu vstávania, líhania) je zrejmé, že krava kríva, nemali by sme čakať s riešením. Ideálne je problém s krívaním riešiť ešte v čase zasúšania, teda pred vstupom do novej laktácie.

Uľahnutie kravy je problém, ktorý je klinicky absolútne zrejмый, dôležité však je sledovať aj znaky **subklinickej hypokalcémie**, keďže táto má znovu súvis s výskytom mnohých ďalších ochorení. Preto príznaky ako apatia, svalová triaška, studené uši treba riešiť podaním kalcia. Ako prevencia sa osvedčilo podávanie vápnika, napríklad vo forme bolusov. A netreba zabúdať, že kravy s hypokalcémiou majú často aj nedostatok fosforu.

Podozrivé zvieratá (nenaplnené vemeno, nenaplnený bachor, hnačka, pokles nádoja, či keď krava nie je pri žľabe, keď ostatné žerú) je treba vyšetriť dôkladnejšie. Na základe uvedených príznakov u nich možno predpokladať **dislokáciu slezu**, ktorú možno potvrdiť poklepm, resp. posluhom na základe typického „ping“ zvuku. Pokiaľ pri vyšetrovaní dojnic používame stetoskop možno tiež sledovať bachorové rotácie (malo by ich byť 2 – 3 / min.).

V neposlednom rade do popôrodného monitoringu zvierat je nutné zaradiť **kontrolu vemena** (edém, zaparenie, zdurenie) a zmenu mlieka na základe prvých odstrekov, príp. klasickým NK testom.

Prevencia v podobe správnej výživy a manažmentu v kombinácii s včasným popôrodným monitoringom vedie k úspešnému prechodu dojnice do laktácie, zvýšenej dojivosti, nižšiemu brakovaniu k lepším výsledkom v reprodukcii. Toto všetko vedie k zvýšeniu príjmov na farme. Je mi jasné, že táto téma je tak obsiahla, že ju nemožno vyčerpať na stranách časopisu. Mnohé témy boli len načrtnuté a ostalo veľa nezodpovedaných otázok, najmä v smere prevencie či riešenia popísaných problémov. Som však presvedčený, že chýbajúce odpovede sme schopní nájsť spolu na farmách.

Na záver ešte jedna vec. Vždy je dobré pri zavádzaní a realizácii Popôrodného protokolu (a nielen pri ňom) na farme ak pracujete v tíme (zootechnici, veterinár, poradca). Komunikujte, spolupracujte. Sledovanie možno viesť napr. spôsobom keď jeden človek zo zadnej časti zmeria teplotu, hodnotí výtok, náplň vemena, výkaly, postoj, pričom ďalší z prednej časti hodnotí kravu zafixovanú v headlocku – chuť ku žraniu, postavenia a teplotu uší, oči, výtok z nosa a zároveň robí záznamy.

Myslím že to dobre vystihuje citát, resp. odporúčanie z časopisu Progressive Dairyman:

- Stretnutie tímu je prínosom pre všetkých „hráčov“
- Buďte partnerom pri postupoch a vývoji protokolov
- Podporujte vzdelávanie zamestnancov
- Budujte vzťahy na dôvere a rešpekte

Takýto postup vedie k **úspechu v maštali** resp. celej farmy. ■

Dojnice by mali mať prístup ku krmivu 24 hodín.

ÚSPEŠNÝ ŠTART DO LAKTÁCIE

Skutočná príležitosť
vylepšenia ekonomiky stáda

ÚSPĚŠNÝ START DO LAKTACE

Skutečná příležitost
vylepšení ekonomiky stáda

Liečba a prevencia ketózy

- nápoj po otelení RINDAVITAL ENERGIETRUNK pre zásobenie energiou a elektrolytmi
- tekutá energia a vitamíny TIRSANA podporuje tvorbu krvného cukru v popôrodnom období
- prevencia propylénglykolom KETOSIL zvyšuje príjem krmiva a stabilitu TMR
- doplnkové krmivo RINDAVIT LAKTO s niacínom a glukogénnym zdrojom energie

Léčba a prevence ketózy

- nápoj po otelení RINDAVITAL ENERGIETRUNK pro zásobení energií a elektrolyty
- tekutá energie a vitamíny TIRSANA podporuje tvorbu cukru v krvi v poporodním období
- prevence propylenglykolem SCHAUASIL TMR zvyšuje příjem krmiva a stabilitu TMR
- doplňkové krmivo SCHAUAMANN ENERGIZER C PLUS s niacinem a glukogenním zdrojem energie

SCHAUMANN
- Úspech v maštali

www.schaumann.sk

SCHAUMANN
- úspěch ve stáji

www.schaumann.cz

PROVITA LE

Zdravý start

Již 17 let se Provita LE úspěšně používá ve výrobcích určených pro odchov telat. Nová sledování potvrzují pozitivní výsledky z praxe.

Dr. Leonhard Raab

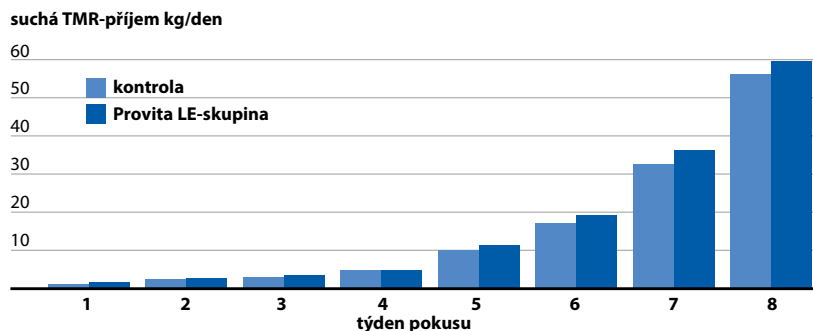
► Krmivářský pokus pod vedením Odborné vysoké školy Bingen probíhal na statku Výukového a pokusného zařízení Neumühle. V testu bylo celkem 80 fleckvieh telat – býčků.

Metodika pokusu

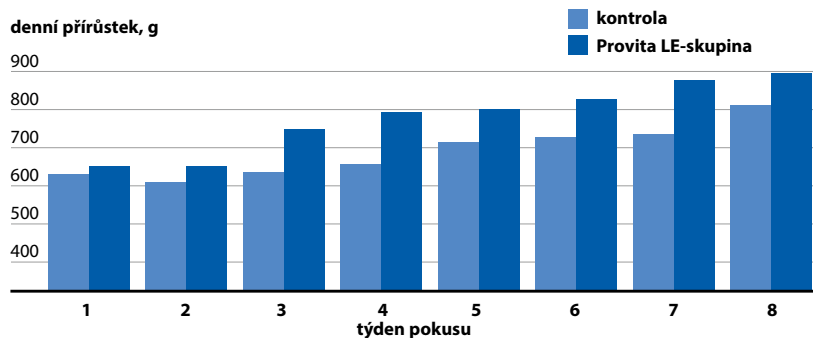
Při nastájení bylo stáří telat 14 až 21 dní, vážila v průměru 63 kg. Telata v kontrolní skupině byla krmena určitou mléčnou krmnou směsí (MKS). Pokusná skupina měla tuto mléčnou krmnou směs doplněnou o probiotikum Provita LE.

Koncentrace byla 125 g MKS na litr nápoje. Zkrmovala se 7 týdnů. Maximální denní množství nápoje bylo 8 litrů. Od 6. týdne byla telata odstavována. Volně k dispozici měla telata v krmném žlabu suchou TMR. Zaznamenány byly následující údaje: denní pří-

Graf 1: Vývoj příjmu suché TMR (kumulativně)

Graf 2: Vývoj denních přírůstků

Graf 3: Nižší spotřeba energie s PROVITA LE

potřeba energie, MJ ME/kg přírůstku

provita^{LE}

jem nápoje na zvíře, týdenní příjem suché TMR pro celou skupinu, hmotnost jednotlivých zvířat zjištěná digitální průchozí vahou. Zdravotní stav byl vyhodnocován subjektivně při denní kontrole.

Výsledky pokusu

Příjem krmiva

Spotřeba MKS na zvíře (při omezeném denním množství nápoje) byla u kontrolní skupiny 39,4 kg a 39,3 kg u pokusné skupiny, tedy téměř identická. Další živiny mohla zvířata přijmout ve formě suché TMR. Spotřeba suché TMR během sledovaného období stoupala od 56,22 kg v kontrolní skupině do 59,47 kg v pokusné skupině (zvýšení o 5,8 %).

Graf 1 znázorňuje: Zatímco je příjem suché TMR v prvních týdnech velmi malý, od 3. týdne se postupně začíná zvyšovat. Od 4. týdne je patrný vyšší příjem krmiva ve skupině s Provita LE ve srovnání s kontrolní skupinou.

Vývoj hmotnosti

Obě skupiny začínaly s identickou počáteční hmotností telat 63 popř. 63,1 kg. Po 56 dnech dosáhla kontrolní skupina hmotnosti 108,1 kg. Konečná hmotnost ve skupině s Provita LE byla o 5,1 kg vyšší. Denní přírůstek byl vyšší o 90 g (11,1 %) – 895 g, zatímco v kontrolní skupině byl 805 g.

I když byl v prvních týdnech pokusu stejný příjem MKS a příjem suché TMR velmi malý, přirůstala telata z pokusné skupiny v tomto období výrazně více (graf 2).

Využití energie

Na základě příjmu sušiny a denních přírůstků mohlo být vypočítáno využití energie (spotřeba energie na kg přírůstku) z dodané energie v krmivu. Zvířata v pokusné skupině sice sežrala o 5,8 % suché TMR více, jejich přírůstky byly ovšem o 11,1 % vyšší, a tak se potřeba energie na kg přírůstku snížila z 27,6 o 8,0 % na 25,4 MJ ME (graf 3).

Zdravotní stav

Zdravotní stav byl celkově dobrý. Snížil se počet zvířat, která onemocněla průjmem a musela být ošetřena veterinárním lékem. V kontrolní skupině to bylo 17 zvířat a v pokusné 7. Posouzení výkalů v prvních 2 týdnech nevykazovalo při porovnání skupin žádné rozdíly.

Ekonomické vyhodnocení

Telata z kontrolní skupiny potřebovala pro přírůstek 45,1 kg 1244 MJ ME, telata ze skupiny s Provita-LE pro stejný přírůstek 1146 MJ ME (o 7,9 % méně). To odpovídá při stejném množství zkrmené mléčné krmné směsi o 10 kg nižší spotřebě suché TMR.

Telata z kontrolní skupiny by potřebovala cca 6 dní navíc, aby dosáhla stejné hmotnosti jako telata z Provita LE- skupiny. Spotřebovalo by se více krmiva a stájové místo by bylo déle obsazené. Další nákladový faktor představovalo ošetření telat veterinárním lékařem.

Výsledky pokusné skupiny potvrzují velký potenciál užito-
vosti probiotika Provita LE. Telata jsou vitálnější, vyrovnanější a vyvíjí se rychleji. ■

SchaumaCid

Úspěšný proti salmonelám

Téma „salmonela v chovu prasat“ se stává opět středem zájmu. Sledování a praktické zkušenosti potvrzují: Pomocí speciálních, vysoce účinných krmných kyselin dávkovaných do napájecí vody lze proti salmonelám bojovat.

Dr. Ewald Kramer

► Již více než rok trvá zhoršení problémů se salmonelami v podnicích s chovem prasat. Podobná situace je hlášena také z Holandska, Dánska a Velké Británie. Příčiny této situace se doposud nepodařilo jednoznačně pojmenovat. Faktem zůstává: Problémy se salmonelami jsou individuální, liší se podle podniků. Pro postižené podniky je velmi důležité, zamyslet se velmi kriticky a přesně určit možné zdroje nákazy a zavést důsledná protiopatření. Bezpodmínečně nutné je zodpovědět následující otázky:

- Nastájení zvířat: Jsou již tato zvířata pozitivní na salmonely?
- Stájová hygiena: Provádí se důsledné čištění a dezinfekce stájových oddělení a chodeb?
- Boj proti škůdcům: Vyskytují se v některých částech provozu krysy/mouchy/ptáci atd.?
- Pohyb osob: Kdo, kdy a kam má v podniku přístup?
- Logistika popř. přeprava na jatka: Jak je přeprava organizována? Je dopravní prostředek před přepravou selat vyčištěn a vydezinfikován? Je nákladová rampa vyčištěná a vydezinfikovaná? Je možný kontakt v přepravním prostředku se zvířaty z jiného podniku?
- Krmivo: Jak je sestavená krmná dávka? Jsou obsaženy komponenty kontaminované salmonelami? Jaká je struktura krmiva? Používají se vhodné směsi kyselin (např. SchaumaCid S v krmivu nebo SchaumaCid Drink S v napájecí vodě)?

Používání speciálních organických kyselin má významný vliv na zdraví ve střevním traktu. Kyseliny regulují pH-hodnotu v žaludku a vytvářejí ochrannou bariéru proti gramnegativním bakteriím, jako jsou salmonely a E.coli. Také v dalších úsecích tenkého a tlustého střeva dochází k synergickým účinkům směsí kyselin. Narušena a výrazně snížena je schopnost patogenů navázat se na hostitelské buňky nebo do nich procházet. Výsledek: Zdravější zvířata s vyšším potenciálem užitočnosti.

SchaumaCid S v suchém nebo tekutém krmení

Schaumann nabízí směsi kyselin se specifickými vlastnostmi a oblastmi účinku. SchaumaCid S je přípravek proti salmonelám „šitý na míru“, obsahuje kyseliny s krátkým a středně dlouhým řetězcem. Dávkuje se do suchého i tekutého krmiva. Ohlas ze zemědělských podniků je pozitivní a potvrzuje vynikající účinnost, která byla sledována v různých in vitro pokusech.

Shrnutí:

Schaumann nabízí směsi kyselin se specifickými vlastnostmi a pro různé oblasti účinku. SchaumaCid S a SchaumaCid Drink S jsou „na míru šité“ výrobky proti salmonelám složené z kyselin s krátkým a středně dlouhým řetězcem. Aplikují se do krmných směsí nebo do napájecí vody. Ohlasy z praxe jsou nadmíru pozitivní a potvrzují vynikající účinnost ověřenou v mnohých in vitro sledováních.

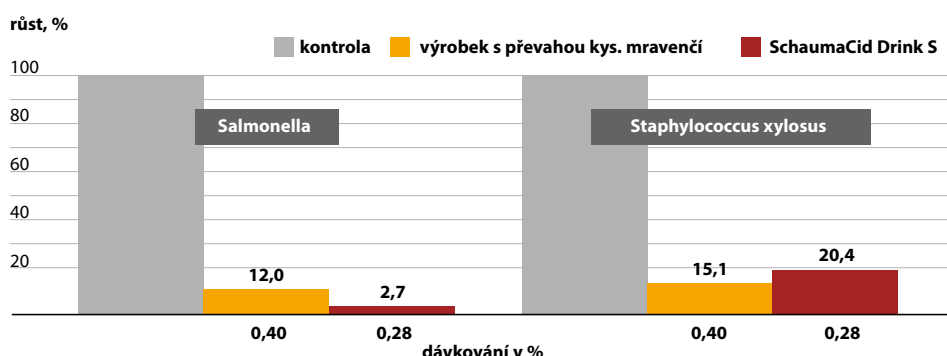
SchaumaCid Drink S v napájecí vodě

SchaumaCid Drink S je vysoce účinný produkt proti salmonelám, který je dávkován do napájecí vody. SchaumaCid Drink S obsahuje kyselinu mravenčnou, propionovou, mléčnou a citrónovou a také těžko rozpustné, ale velmi účinné komponenty jako kyselinu sorbovou a benzoovou. Touto kombinací je dosaženo velmi silného účinku proti salmonelám a ostatním patogenním kmenům. SchaumaCid Drink S je odpufovaný, takže při chybném dávkování nemůže dojít k překyselení napájecí vody.

Současné výsledky in vitro studie na FH Tulln dokládají vynikající inhibiči SchaumaCid Drink S vůči salmonelám a grampozitivním stafylokokům již při nízkém dávkování (graf).

V případě SchaumaCid Drink S se společností Schaumann podařilo v oblasti krmných kyselin uplatnit inovativní myšlenku ve vysoce účinném výrobku pro praktické účely. SchaumaCid Drink S je díky svému jedinečnému složení schopen trvale řešit v podnicích problém salmonel. ■

Graf: SCHAUMACID DRINK S potlačuje růst patogenních kmenů, při pH-hodnotě 5

FH Tulln, 2011 – 2013

Budoucností ve výživě prasat jsou probiotika

Malý doplněk, velký účinek: Bonvital je pravou probiotickou alternativou pro zabezpečení užitkovosti v chovu prasat (produktu vepřového masa) – od prasnice přes sele až k výkrmu prasate. Bonvital je více než 10 let exkluzivním doplňkem minerálních krmiv a koncentrátů účinných látek společnosti Schaumann.

Dr. Martin Rimbach

► Používání antibiotických stimulatorů růstu bylo zakázáno v roce 2006. Zvyšují se rovněž nároky spotřebitelů. Poptávka po „zdravě“ vyrobeném vepřovém masu je jako nikdy předtím. Schaumann má po ruce „přirozené řešení“. Speciální probiotické krmné doplňky otevírají nové perspektivy pro zajištění užitkovosti v chovech hospodářských zvířat.

Probiotické bakteriální kultury mají pozitivně regulovat střevní flóru hostitele. Během výzkumných prací týkajících se probiotik se velmi rychle zjistilo, že příznivý efekt souvisí s volbou a selekcí správných bakteriálních kmenů.

Velmi dobrý účinek Bonvital spočívá na přísné selekci bakteriálního kmene *Enterococcus faecium*, který zastává ve střevech prasat regulační a stabilizující funkce. Pro použití v krmivech bylo důležité vyvinout speciální postup výroby a konzervace. S Bonvital uvedl Schaumann na trh probiotikum, které je exaktně přizpůsobeno požadavkům výživy prasat.

Inovativní účinná látka

Bakterie mléčného kvašení v Bonvital mají ve střevě prasat přímý vliv na mikroflóru a přirozeným způsobem ji aktivně mění ve prospěch hostitelského zvířete. Pro zajištění trvalého osídlení střeva musí být probiotická účinná látka podávána pravidelně.

Pro zdraví zvířat nabízí Bonvital tyto výhody:

- Pozitivní změna střevního prostředí díky tvorbě mastných kyselin s krátkým řetězcem a pokles pH-hodnoty ve střevech.
- Stimulace a stabilizace lokálního imunitního systému ve střevě.
- Zlepšení absorpční kapacity střev.
- Pozitivní ovlivnění střevní sliznice.
- Potlačení patogenních kmenů, zabránění jejich navázání na střevní sliznici.

Potvrzená kvalita

Bonvital získal povolení pro používání v EU, které garantuje, že se jedná o mikrobiologicky přesně definovaný bakteriální kmen s vysokou stabilitou a účinností. Základem povolení Bonvital jsou mimo jiné výsledky exaktních testů účinnosti produktu z nezávislých institutů. Sledovány byly rovněž fyzikálně-chemické vlastnosti jako stabilita při míchání a skladování. Ověřována byla také absolutní nezávadnost probiotických mikroorganismů pro člověka, zvířata a životní prostředí.

Tab. 1: Účinnost Bonvital

Jak účinkuje BONVITAL ve výživě prasníc?

Přírůstek vrhu

- o 5 % vyšší přírůstek živé hmoty sajících selat

Složení mléka

- statisticky průkazně vyšší obsah mléčného tuku
- o 0,7 MJ ME více energie na kg mléka
- statisticky průkazně vyšší obsah bílkovin v mléce

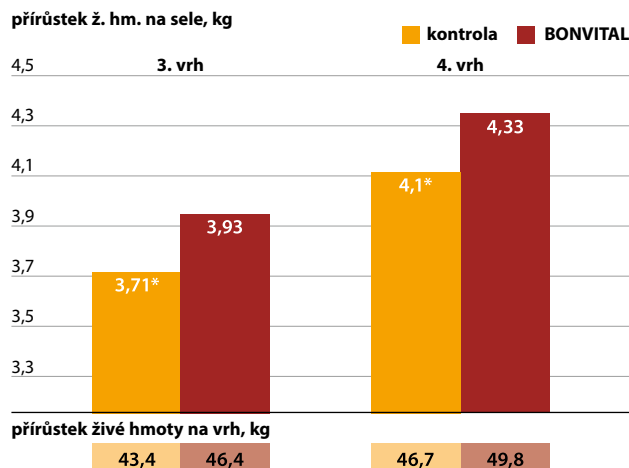
Lepší kondice prasníc

- o 5 kg nižší ztráta tělesné hmoty během laktace

Pozitivní střevní flóra

- podporuje žádoucí laktobacily
- potlačuje nežádoucí klostridie
- snižuje desetinásobně obsah *E.coli*

Graf 2: BONVITAL podporuje vývoj živé hmoty sajících selat (FU Berlin, 2012)

Prokázané účinky

Bonvital se spolehlivě osvědčil především jako krmný doplněk pro obtížné situace v produkci vepřového masa. Aktuální výsledky pokusů potvrzují, že Bonvital zaznamenal přesvědčivé výsledky ve všech fázích výživy prasnic. Nejdůležitějšími účinky jsou lepší kondice prasnic, pozitivní střevní prostředí a s tím související celkově zvýšená vitalita zvířat. Toto se rovněž promítá do vyššího přírůstku vrhu, lepšího složení mléka a nižších ztrát tělesné hmoty prasnic (tabulka 1).

Sledování probíhající během několika reprodukčních cyklů dokládají kladné výsledky a zkušenosti s Bonvital ve výživě prasnic. Přidavek Bonvital přispěl k pozitivním změnám ve složení mléka prasnic. Statisticky průkazně se zvýšil především obsah tuku, což také vedlo k navýšení obsahu energie až o 0,7 MJ ME na kg mléka. Tato výhoda se projevila na užitkovosti sajících selat. Přírůstek živé hmoty selat, jak znázorňuje graf 2, byl ve srovnání s kontrolou během dvou sledovaných laktací o 6 % vyšší. Tomu také odpovídá přírůstek živé hmoty celého vrhu při odstavu, který byl o 3 kg vyšší než u kontrolní skupiny.

Vitální a odolné prasnice

Bonvital se podílí na zvýšení efektivity živin, které je umožněno díky vyššímu využití živin a příznivému ovlivnění trávicího traktu. V pokusech se zlepšila kondice prasnic, zaznamenány byly nižší ztráty tělesné hmoty během laktace (graf 3). Prasnice ve skupině s přidavkem Bonvital ztratily při již zvýšené užitkovosti zhruba o 5 kg živé hmoty méně než prasnice v kontrolní skupině. Ve výsledku jsou prasnice vitálnější a odolnější a jsou optimálně připraveny na následující zapuštění a březost. Servis-interval po odstavu se zkracuje.

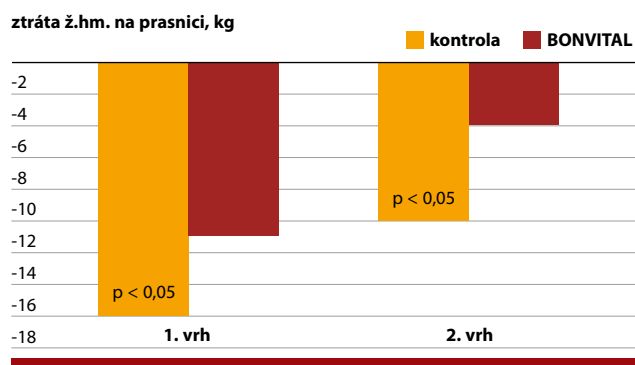
Složení střevní flóry prasnic se rovněž zlepšilo. Patogenní kmeny jako E.coli a klostridie byly potlačeny a podpořeno bylo osídlení žádoucími laktobacily (graf 4). Koncentrace E.coli, které jsou považovány za hlavního původce MMA-komplexu (mastitida-metritida-agalaktie), se díky doplňku Bonvital snížila desetkrát. Podporou užitečných bakterií se stabilizovala střevní flóra. Vývoj patogenních mikroorganismů byl inhibován. Vyšší vitalita a stabilní střevní flóra se projevily v působení na obsah somatických buněk v mléce prasnice.

Uvedené výsledky ukazují, že Bonvital podporuje zdraví ve střevech prasnic a udržuje jejich užitkovost během celého reprodukčního cyklu na nejvyšší úrovni. Velmi dobrá kondice, vysoká vitalita a lepší složení mléka jsou vhodným základem pro výborné výsledky v chovu prasnic a pozdějším odchovu selat. Bonvital je díky svým vlastnostem pevnou součástí Schaumann-výrobků pro všechny fáze výživy prasnic. ■

Shrnutí:

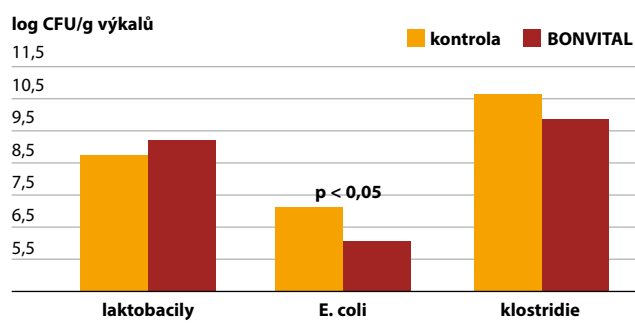
Bonvital je probiotickou alternativou pro zabezpečení užitkovosti v chovu prasat. Bonvital obsahuje bakterie mléčného kvašení, které ve střevech prasat vytváří ochranný biologický film. Výsledky aktuálních testů podtrhují přesvědčivé výsledky Bonvital ve všech fázích výživy prasnic. To znamená: lepší trávení, efektivnější konverze krmiva a vyšší příjem krmiva, lepší zdravotní stav a užitkovost, vitálnější zvířata a větší hospodářský úspěch. Povolení používat Bonvital v EU znamená, že se jedná o mikrobiologicky přesně definovaný bakteriální kmen s vysokou stabilitou a účinností.

Graf 3: BONVITAL snižuje ztráty hmotnosti prasnic v laktaci (1. a 2. laktace)

Rimbach a Männer, 2010

Graf 4: BONVITAL podporuje střevní flóru laktujících prasnic (FU Berlin, 2013)

Velký úspěch chovatelské líhně z Milošovic...

Ten příběh zní jako pohádka, která ještě není ani zdaleka u svého konce – sympatický mladý muž, který společně s manželkou Čestmírou vychovává 3 děti, právě prožívá mimořádně úspěšné období svého dosavadního profesního života. A také období velice hektické, jeho chovatelský úspěch vyvolal patřičnou pozornost u odborné i laické veřejnosti, včetně všudypřítomných médií. Rozhovory, fotografování, návštěvy - to je poměrně častý kolorit posledních dní, který se na rodinné farmě pana Cihláře v Milošovicích na Kutnohorsku odehrává.

Autoři článku: Ing. Zdeněk Šťastný, Ing. Jiří Kuník, Ph.D.

Foto: Ing. Petr Hobza

Kdo je Ing. Radek Cihlář?

Ale pojďme pěkně popořádku – na samotném počátku cesty, někdy v roce 1992, stáli rodiče tehdy 18letého studenta střední školy Radka, který se v té době teprve chystal na svá vysokoškolská studia (Radek Cihlář promoval na Mendelově univerzitě v Brně v roce 1998 – pozn.aut.). Rodiče restituovali několik krav a pár hektarů zemědělské půdy – „vrhli se“ do podnikání, pěstovali převážně krmné plodiny a obilniny... Pan Cihlář k tomu říká: „Začátky byly mimořádně náročné, pomáhal jsem tam, kde bylo potřeba, krávy nám doslova běhaly po dvoře, rodiče neměli zemědělské vzdělání, učili jsme se jak se říkají za pochodu.“ Trpělivost, pokora a vůle však byly, jak se později ukázalo, na místě – rodiče vytrvali, Radek dokončil vysokou školu a poté se prakticky ihned a definitivně na plný úvazek zapojil do řízení rodinného podniku...

Jak šel čas

Postupně plánovaný rozvoj podnikatelských aktivit si vyžádal strategická rozhodnutí směrem do budoucna – bylo jasné,

že v daném okamžiku není možné pokračovat bez odpovídajícího zázemí a vybavení. V roce 2001 se pan Cihlář za aktivní účasti několika spřízněných duší a přátel pustil „svépomocí“ do výstavby stájí, díky nimž mohla následně zvířata opustit již mnohdy nevyhovující provizorní prostory k ustájení. Další investiční akce v areálu jeho současné farmy v Milošovicích na Kutnohorsku završily proces jejího praktického dokončení – v roce 2002 byla finalizována stavba dojírny a přístřešku pro jalovice, v roce 2003 byla rozšířena stáj o dalších 20 míst, v roce 2008 byla dostavěna jímka na kejdu (včetně technologie šípových lopat, které trus automaticky odklízí), rok 2009 byl rokem úspěšného dokončení kotců pro telata, v roce 2011 byly znovu rozšířeny stáje a v současnosti, tedy na konci roku 2014, prochází právě dostavěná minimlékárna procesem kolaudace za účelem zahájení jejího oficiálního provozu. Slova pana Cihláře hovoří za vše: „Upřímně, nikdy před tím, než jsme začali celý areál budovat, jsem si neuměl představit, že bychom se dostali až tak daleko, vzali si úvěr a přijali tak velkou zodpovědnost. Vlastně jsme ani neměli možnost o tom příliš přemýšlet, události nabraly velmi rychlý spád, s odstupem času však ničeho nelituji.“

Rodinná farma

Historie se opakuje, stejně tak jako tehdy „náctiletý“ středoškolský student Radek pomáhal při „rozjezdu“ farmy svým rodičům, dnes i jeho obě starší děti – šestnáctiletý Radek a čtrnáctiletá Kateřina – trpělivě a dle slov svého otce s chutí a rády věnují převážnou část svého volného času teprve nedávno založené rodinné tradici. Pozadu v žádném z představitelných ohledů nezůstává ani manželka Čestmíra – vedle péče o řádný chod domácnosti (včetně péče o čtyřletou Karolínu) v útulném srubu, jež společně s celou rodinou obývají, je paní Cihlářová u všeho podstatného, co je potřeba ve společném zájmu a ve prospěch farmy udělat či zařídit. Sama k tomu s úsměvem říká: „Přišla jsem do typicky vesnického prostředí ve svých 21 letech z nedalekého historického města (Kutná Hora – pozn.aut.), nemajíce tušení co mě vůbec čeká. Postupem času jsem se však „zaučila“, manželovo nadšení a samozřejmě okolnosti s tím vším spojené mi nedaly příliš na vybranou, ale jsem nakonec spokojená a ráda“. Dnes paní Cihlářová např. vyrábí pro rodinu, blízké příbuzné a přátele chutné sýry, ještě více povinností ji čeká po zprovoznění právě dokončené minimlékárny. Cihlářovi momentálně hospodaří na ploše o výměře 68 ha zemědělské půdy, z toho je 15 ha půdy orné. Svou maximální pozornost věnují chovu mléčného skotu. Jejich stádo čítá 40 dojnic, 50 jalovic, dále pak 25 ovcí masného plemene Suffolk a 2 koně. Denně produkují kolem 1000 l mléka, které následně odvázejí ke zpracování do benešovské mlékárny, prodej mléka je momentálně jejich hlavním zdrojem příjmů. Výhledově plánují rozšíření výroby sýrů, jež by nabízeli potenciálními odběratelům a zákazníkům v dosahu mikroregionu, v jehož rámci se pohybují. Pan Cihlář vysvětluje: „Nemáme ambice expandovat se svými produkty do sítě hypermarketů, nechceme, aby nám naše podnikatelské aktivity „přerostly přes hlavu“, chceme společně s manželkou vše zvládat pokud možno sami. Postupně bychom samozřejmě rádi zapojili i naše děti, uvidíme, více nám ukáže až čas.“

Mistrovská soutěž

K tomu, aby pan Cihlář přijal nabídku k účasti v soutěži holštýnských krav, vedla poměrně dlouhá cesta oklikou. Farmář se velice dobře orientuje v problematice genetiky, sám prakticky provádí i vlastní inseminaci, pečlivě si vybírá ty „správné“ býky. A k tomuto dodává: „Genetika té nejvyšší možné kvality je můj absolutní cíl, vkládám do této oblasti poměrně velké finanční prostředky, vědomě tak investuji do naší budoucnosti...“, nepochybuje chovatel ani vteřinu o správnosti svého dlouhodobého přístupu. A ukazuje se, že se mu jeho filosofie postupně vrací. K definitivnímu rozhodnutí zúčastnit se soutěžních přehlídek holštýnského plemene jej přivedla vlastně tak trochu náhoda – jeho stádo bylo opakovaně hodnoceno jako jedno z nejlepších v ČR z pohledu jeho exteriéru, hodnotící komisaři svými výroky povzbudili majitele k jeho rozhodnutí vyzkoušet si do té doby nepoznané. Poprvé se tak v soutěži chovatel představil před 6 lety ve Zdislavicích u Vlašimi, tehdy ještě bez úspěchu. Ten přišel až na konci roku 2014, zato byl však skutečně mimořádný. Jakousi předzvěstí události dnů příštích byla červnová účast na výstavě v Košeticih, kde byly plemenice jeho chovu Sára a Dita nejlepší ve svých kategoriích, Sára se pak dokonce stala i celkovou vítězkou výstavy. V říjnu pak přišla účast na národním šampionátu holštýnského plemene, jež bude do pomyslné knihy historie chovu pana Cihláře zaznamenána zlatým písmem.

Šampionka Sára

Říjnové národní mistrovství, které se poprvé uskutečnilo v nové hale areálu výstaviště v Lysé nad Labem, se z pohledu reprezen-

tantek milošovického chovu stalo svým průběhem a především konečnými výsledky pro pana Cihláře a vlastně celou jeho rodinu nezapomenutelným. Prvotelka Dita obsadila ve své kategorii černostrakatých holštýnských plemenic stříbrnou pozici. Mimořádného výsledku pak dosáhla kráva na čtvrté laktaci Sára, která se stala národní šampionkou černostrakatého holštýnského plemene a nakonec i celkovou vítězkou výstavy v Lysé! Dle vyjádření odborných posuzovatelů a rozhodčích naplňuje Sára svými parametry téměř do detailu vizi, jak má pravá šampionka vypadat – „ona se prostě umí prodat“, má perfektní mléčný charakter, bez problémové končetiny, ostře řezané rysy, špičkové vemeno, disponuje potřebnou tělesnou kapacitou, výbornými motorickými vlastnostmi i schopností zaujmout ten správný „postoj“. Chovatel Radek Cihlář komentuje tento skvělý úspěch slovy: „Dlouholetá každodenní práce přinesla nepředvídatelný a neočekávaný národní mistrovský titul. Jsem pyšný na celou rodinu, aktivně se na tom podíleli prakticky všichni, zejména pak syn Radek a dcera Kateřina, kteří Sáru a Ditu na soutěž pečlivě připravovali, Radek Sáru vodil i v průběhu samotné soutěže.“

Jít úspěchu naproti

Jen velmi obtížně bychom s panem Cihlářem mohli dnes debatovat o jeho dosavadních úspěších, nebýt jeho cílené a vědomě aplikované chovatelské filosofie. Šampionka Sára či rovněž velmi úspěšná Dita mají zajištěno veškeré potřebné zázemí a péči pro jejich žádaný vývoj, který vyvrcholil jejich momentálními soutěžními úspěchy. Majitel farmy doplňuje: „Potenciální chovatelský úspěch v podstatě stojí na čtyřech pomyslných pilířích – za prvé na prostředí, v němž se zvířata pohybují, za druhé na genetice, za třetí na péči o jejich zdravý vývoj a v neposlední řadě je klíčová plnohodnotná a vyvážená výživa zvířat. První tři jmenované atributy jsem schopen zajistit „ve své režii“, otázku výživy jsem téměř před 20 lety uchopil ve spolupráci s odborným poradcem společnosti SCHAUMANN panem Ing. Petrem Hobzou – k mé absolutní spokojenosti jsme na základě jeho doporučení doposud vždy našli ten správný recept, jak krmnou dávku pro zvířata mého chovu koncipovat a případně obohatit s maximálním důrazem na jejich zdraví. To vše v kombinaci s preventivními účinky vůči neduhům, jímž jsou tato zvířata za svého života obvykle vystavena.“

Pohled do budoucnosti

Události poslední doby nabraly směr, nad jehož dalším vývojem je pan Cihlář v dobrém slova smyslu nucen poněkud po přemýšlet. V jednom má zcela jasno – dosavadní každodenní „rituály“ spojené s provozem jeho farmy v žádném případě osidit nehodlá. Je si vědom pomíjivosti na tomto místě s nadsázkou vyřčené „světské slávy“, která jak nenadále přišla, tak může velmi rychle odejít. Každopádně by velmi rád od jeho první národní šampionky Sáry získal pokud možno co nejvíce potomků. Má motivaci pokračovat i v dalších účastech na špičkových chovatelských soutěžích, události posledních měsíců a dnů možná posílily jeho chovatelské sebevědomí. Sám Radek Cihlář se s námi loučí: „Chci, a udělám pro to maximum, abychom společně s manželkou důstojně pokračovali v rodinné tradici – je to otázka mé osobní cti a především úcty k rodičům, kteří se v těžkých začátcích tolik obětovali. Upřímně bych si přál, aby se jednou můj syn, který momentálně studuje a který je již nyní mou „pravou i levou rukou“, stal mým plnohodnotným nástupcem. Pokračovatelem, který by poponesl rodinnou štafetu zase o nějaký ten kousek dále.“ ■

V DP Devín dokázali, že spoľahlivý personál dokáže prekonať aj technické obmedzenia

Tohtomesačná reportáž by mohla mať aj podtitul „Z fitness centra medzi chovateľskú špičku“. Je totiž o tíme ľudí, ktorý vedie manažér s pôvodnou profesiou učiteľa telocviku a ktorého predchádzajúce pracovné miesto bolo spojené s tréňovaním chudnutiachťivých v posilňovni. Jeho aktuálna pracovná pozícia potvrdila vynikajúcu schopnosť učiť sa a pracovať s ľuďmi. Pri dosahovaní špičkových výsledkov mu pomáhajú produkty a know-how firmy SCHAUMANN SLOVENSKO.

Snímky: Marián Dukes, Slovenský CHOV
a archív PD DEVÍN so sídlom v Záhorskej Bystrici

➤ Zootechnik strediska Devínska Nová Ves patriacemu Družstvu podielnikov DEVÍN so sídlom v Záhorskej Bystrici Mgr. Marek Martinovič je síce pôvodným povoláním učiteľ telocviku, stredoškolské vzdelanie však nadobudol na bratislavskej Strednej veterinárnej škole. Takže chov hospodárskych zvierat mu nie je cudzí. Pred takmer 5 rokmi si povedal, že chce robiť niečo, čo bude mať väčší zmysel ako jeho dovtedajšia práca. Čas mu dal za pravdu. Pán Martinovič so žartom na perách hovorí, že kravy sú vďačnejšie ako ľudia. Ľudí si pritom veľmi váži a čo je hlavné, dokáže si ich správne vyberať do svojho tímu a motivovať ich morálne i finančne. V bratislavskej aglomerácii je síce veľká konkurencia pracovných ponúk a hoci sa počas jeho pôsobenia na farme prihlásilo na inzeráty s pracovnou ponukou mnoho záujemcov, málokto z nich sa hodil na pozíciu pracovníka v živočíšnej výrobe (najväčšie problémy boli s pozíciou naháňača do dojárne – tú už dlhodobo zastáva pán Peter Árvay). Za spomínané časové obdobie sa mu trpezlivou personálnou prácou podarilo vytvoriť kolektív, ktorého členovia dokážu „zastať“ prakticky ktorúkoľvek pozíciu v prípade potreby. Veľkou výhodou je aj to, že pán Martinovič sa nebojí žiadnej práce, a tak v prípade potreby je schopný nahradiť každého z pracovníkov od dojičky po krmíča. Samozrejmosťou je pre neho inseminácia či ošetrovanie paznechtov dojníc a jalovic. Jeho tím pracovníkov je natoľko

spoľahlivý, že nie je potrebné denno-denne kontrolovať plnenie pracovných úloh. Podriadení pána Martinoviča si veľmi dobre uvedomujú, že každý „nedorobok“ vyjde nakoniec najavo a že tým škodia v prvom rade najmä sebe, pretože sa ich nedbalosť prejaví na ekonomických výsledkoch firmy, od ktorých závisí ich príjem. Takže nie je ničím výnimočným, že sme pri návšteve farmy „pristihli“ pána Petra Smolku pri prihrňaní krmiva v produkčnej maštali až 2-krát.

V jednoduchosti je krása

Pri príchode na farmu v Devínskej Novej Vsi sme si všimli, že tamajšie objekty sú síce staršieho „dátu“, sú však rekonštruované jednoducho a účelne. Všetko je tu nastavené tak, aby sa v nich zvieratá cítili dobre. Tunajšie maštale „obýva“ okolo 170 dojníc a celkovo je na farme ustajnených približne 350 jedincov HD. Spomínaná produkčná maštaľ bola rekonštruovaná ešte pred 10 rokmi a zo 4-radovej maštale s priväzovaním vznikol objekt s boxovým ustajnením a rybinovou dojárnou s kapacitou 2x12 dojacích miest. Vedľajší objekt bol prerobený neskôr a slúži ako ustajňovací priestor pre odchov teliat v období rastlinnej výživy, pôrodnica a sekcia pre zasušené kravy a vysokoteľné jalovice. Staršie jalovice, pripúšťané jalovice i teľné jalovice sú ustajnené v ďalšej maštali.

Slama – hygiena – zdravie

Ak dovolíte, pristavíme sa na chvíľu pri nasucho stojacich dojniciach, kravách v čase pôrodu a popôrodnej sekcii. V spomínaných skupinách sa na základe odporúčania poradenského tímu firmy SCHAUMANN SLOVENSKO vedeného Ing. Marianom Nagyom (chov má na starosti poradca Ing. Peter Labuda) pristúpilo k zvýšeniu podlahovej plochy na jedno zviera. Ďalšiu výhodu ocenia najmä teliace sa kravy. Okrem priestorového luxusu im tu venujú aj dostatok podstielkového materiálu, čo zaručuje lepší hygienický a pohodový štandard v tomto exponovanom čase. Manažment podstielania je vynikajúci v každej z maštálí a sekcií (ten má na starosti pán Jozef Daniel). Ležiskové boxy sú čistené a prístielané počas dojenia. Dostatok priestoru a čistota prostredia má priaznivý vplyv nielen na priebeh pôrodu, ale aj na manažment popôrodného obdobia.

Popôrodné protokoly

Zárukou úspešného zvládnutia popôrodného obdobia je striktné dodržiavanie tzv. popôrodného protokolu (samozrejme, práca na farme stojí a padá na dodržiavaní prísnych pravidiel na celej farme). Ich súčasťou je podávanie veľkoobjemových nálevov (30l teplého nápoja RINDAVITAL ENERGIETRUNK) v deň pôrodu, resp. TIRSANA SPEZIAL deň po pôrode – p.p.), podávanie kalciových bolusov V DP Devín dokázali, že spoľahlivý personál dokáže prekonať aj technické obmedzenia Naši sprievodcovia Marek Martinovič a Peter Labuda pri pýche chovu – teľatách. Slovenský CHOV 6/2014 39 (RINDAVITAL CALCI VIT) v deň pôrodu, ketotesty (5. a 15. p.p.), meranie teploty (od 4. dňa p.p.). Dojnica neodíde z popôrodnej sekcii do produkčnej bez toho, aby nebola gynekologicky v poriadku. Jej skorému vyšetreniu napomáha aj fakt, že zmluvný súkromný veterinárny lekár vykonáva tieto vyšetrenia každý utorok. Ešte treba dodať, že manažment vápnika začína ešte v období státiť nasucho podávaním kyslých solí v podobe prípravku RINDAMIN MF SAUER.

Odľahčenie chorého paznechtu.

Po vyšetrení sú dojnice z popôrodnej sekcie (tzv. rozdoj) premiestňované do produkčnej sekcie. Produkčná sekcia, v ktorej zostávajú dojnice až do zasušenia, je ešte delená podľa poradia laktácie. Samostatnú skupinu tvoria prvôtky. Ich krmná dávka je rovnaká ako pre dojnice v rozdoji, čo je určitým kompromisom vzhľadom k nízkemu počtu zvierat v tejto skupine. Eliminácia stresu z presunov tiež prispieva k pohode dojníc. O kŕmenie zvierat na farme sa stará pán Jaroslav Pokorný.

Zdravé končatiny – zdravé kravy

V DP Devín venujú zvýšenú pozornosť zdravotnému stavu končatín nielen pri dojniciach, ale aj pri jaloviciach. Celé stádo je ošetrované 2-krát ročne a okrem toho sú ošetrované aj akútne prípady. Veľkým pozitívom je fakt, že zamestnanci pravidelne sledujú chôdzu a postoj plemenníc už od kategórie jalovíc. Predsa len, cena odchovu jalovice dnes prevyšuje 1 500 €, takže prísť o tieto peniaze nie je maličkosť. Podobné je to aj so zdravím vemená. Tu sa môže pán Martinovič plne spoľahnúť na pani Pavlínu Tereňovú, ktorá sa okrem profesie dojiča stará aj o teľatá v období mliečnej výživy. Tu sa Devínskonoveskí družstevníci spoliehajú na kvalitnú mliečnu krmnú zmes KALBIMILCH a TKŠ-ku firmy SCHAUMANN s prívlastkom FORTE, ktorá je v období rastlinnej výživy doplnená o vlastnú zmes šrotovanej kukurice a sójového extrahovaného šrotu. Pán Martinovič si v súvislosti s výživou pochvaľuje aj pozitívny prístup nových väčšinových majiteľov družstva (od roku 2012), ktorí sa neboja investovať do nákupu doplnkových krmív (sójové a repkové extrahované šroty). Samozrejmosťou je kvalitná základňa objemových krmív a podstielkového materiálu. Tento rok však urobili devínskonoveským družstevníkom škrt cez rozpočet, „dobromyseľní“ ľudia, ktorí im podpálili trojicu stohov so slamou.

Blízko od stupňa víťazov

Prečo sme sa vlastne vybrali do Devínskej novej Vsi? Tunajším chovateľom dojníc sa podarilo zdvojnásobiť dennú produkciu mlieka na dojnicu. Kým v začiatkoch pôsobenia pána Martinoviča mala hodnotu okolo 14l mlieka, v súčasnosti sa blíži k 30l. Tento veľký pokrok sa pretavil aj do umiestnenia tunajšieho chovu v rebríčku najlepších fariem holštajnskeho plemena, ktorý pravidelne vydáva Slovenská holštajnská asociácia. Podľa údajov ku koncu apríla t.r. im patrí 8. miesto za všetky laktácie (10 420 kg mlieka, medziobdobie 415 dní). V kategórii prvôtok sú o 4. miesta vyššie s účtyhodnou „priemerkou“ 10 248 kg mlieka. Za zmienku určite stojí aj vek tunajších prvôtok pri otelení. Vďaka konceptu firmy SCHAUMANN SLOVENSKO sa dostal na hodnotu 24 mesiacov a 29 dní. Pre názornosť vývoja uvádzame, že na prelome rokov 2010/2011 bol tento chov ďaleko za dvestovkou najlepších. V novembri roku 2011 však už obsadili 146-tu priečku s priemerkou 7 828 kg mlieka (medziobdobie 457 dní, vek pri prvom otelení 28 mesiacov a 21 dní).

Na tomto mieste náš sprievodca Mgr. Martinovič opäť zdôraznil dôležitosť ľudského faktora pri dosahovaní špičkových výsledkov v chove dojníc. Tunajší ľudia si vzali ťažký priemysel živočíšnej výroby za svoj každodenný chlebič a tomu podriadili celé svoje pracovné úsilie. Vedia, že úspech je súhrou rozličných faktorov, ku ktorým patrí aj ten ľudský. Aj preto sa snažia urobiť si svoju prácu na viac ako 100 %. Dôležitá je tiež ich súdržnosť a ochota zastúpiť jeden druhého v prípade potreby. Prezentované výsledky dokázali dosiahnuť v jednoduchých technológiách so skromným technologickým zázemím (v dojárni napr. nie je k dispozícii identifikácia dojníc). O to cennejší je ich prienik medzi najlepšie chovy holštajnskeho plemena. Tunajší pracovníci i vlastníci DP DEVÍN veria, že v novom programovacom období PRV sa nájdu finančné prostriedky aj na podporu investícií do ŽV v Bratislavskom samosprávnom kraji. ■

Ošetrovanie Rusterholzovho vriedu.

Podanie TIRSANY pri zistení ketózy.

Užitkovost, hospodárnost, udržitelnost

Produkce prasat podle Schaumann-konceptu

Koncepty pro výživu a krmení prasat vyvíjí Schaumann důsledně a cíleně. Pomocí výzkumu, vývoje a inovací reaguje Schaumann nejen na změny na trhu, ale také na trendy v produkci prasat. Cílem je na nejvyšší míru spokojený zákazník, s čímž rovněž souvisí individuální poradenství přímo na místě.

Dr. Wilhelm Weisthoff

► V dnešní době není žádnou zvláštností více než 30 odchovaných selat na prasnici a rok. V mnoha podnicích se bez problémů dosahuje ve výkrmu prasat přírůstku vyššího než 900 g. Paralelně s tímto vývojem užitkovosti klesá počet chovatelů prasat a dochází ke zvětšování podniků.

Současně se produkce prasat stále častěji dostává do zorného pole veřejnosti díky tématům jako ustájení zvířat a krmení, výroba a životní prostředí. Pomocí dodatečných opatření jsou definována nová, ke zvířatům šetrnější, kritéria produkce prasat. Kromě toho vyvstávají otázky k udržitelnému využívání surovin (např. fosfátů). Podobně se diskutuje o geneticky upravených krmivech (např. sójový šrot) nebo doplňování bílkovin pomocí domácích druhů leguminóz.

Zlepšit zdraví ve stěvě prostřednictvím výživy a krmení prasat je cílem budoucích konceptů Schaumann.

Zdravé střevo – zdravé prase

Žádný orgán nezajišťuje do té míry tolik funkcí jako právě střevo. Krmivo musí být v jednotlivých úsecích střeva stráveno a přes střevní sliznici živiny přijaty do látkové výměny. Kromě toho rozhoduje střevo výraznou měrou o imunitních pochodech ostatních orgánů.

Rozhodující roli pro optimální funkci střev má mikrobiální osazení. Střevní mikroflóra sestává z bakterií, prvoků a hub – celkem více než 400 druhů a 100 bilionů jednotlivých mikroorganismů v různém počtu a rozmístění v jednotlivých úsecích střeva. U zdravých zvířat jsou v rovnovážném stavu – eubióze.

Optimalizovat střevní flóru znamená podpořit zdraví

Schaumann-koncept výživy nabízí mnohé možnosti pro zlepšení a účinnou stabilizaci zdraví ve stěvě. Speciální skupiny účinných látek jako probiotika a krmné kyseliny se používají za tímto účelem déle než 10 let.

Dlouhodobé zkušenosti byly základem pro vývoj vlastního probiotika a dalších kombinací účinných látek pro podporu trávení, které jsou zařazovány do Schaumann-výrobků.

Probiotikum Bonvital stabilizuje střevní flóru. Stálý přísun bakterií mléčného kvašení v krmivu napomáhá udržovat ve střevní mikroflóře rovnováhu. Škodlivé mikroorganismy jsou inhibovány, pozitivní kmeny podporovány a zabráňuje se osídlování střevní sliznice patogenními kmeny.

Produkt fermentace Ceravital má za úkol umožnit využití hůře stravitelných frakcí škrobu a podpořit současně trávení bílkovin a tuků. Bonvital a Ceravital zlepšují stravitelnost živin a podporují fungování střeva.

Patogeny pod kontrolou

SchaumaCid-program nabízí krmné kyseliny se speciálními účinky. Nové kombinace kyselin ve spolupráci s Bonvital účinně stabilizují střevní flóru. Další použití je směřováno na potlačení salmonel a zvýšení hygienické kvality napájecí vody. V tekutém krmení je důležité mít pod kontrolou kvasinky. Používání krmných kyselin v napájecí vodě nebo tekutém krmení je základ pro lepší zdravotní stav a užitkovost prasat.

Stabilizace krmiva

Konzervace obilovin pomocí osvědčeného přípravku Schaumasil patří dnes k základním předpokladům úspěšné výživy prasat. Pouze s nezavadným obilím se mohou nakrmit zvířata na vysokou užitkovost.

Fermentace komponentů tekutého krmení s SchaumaLac Feed Protect je nový účinný způsob. Speciálně vybrané bakterie mléčného kvašení zlepšují pomocí vytvořené kyseliny mléčné hygienu krmiv, krmnou hodnotu a stabilitu krmiva. Podporuje se tak rovněž zdraví ve stěvech.

Optimalizace živin a udržitelnost

Doplnění fytázy umožňuje dávkovat fosfor podle potřeb zvířat a zachovat vysokou užitkovost při minimálním vylučování fosforu. Intenzivnější, cílené použití až 4 volných aminokyselin dovoluje optimálně zásobit prasata bílkovinami při výrazně nižší hladině N-látek v krmné dávce a při menším zastoupení bílkovinných krmiv v krmné směsi. Uleví se tak látkové výměně, sníží se vylučování živin a také nároky na velikost ploch potřebných pro vyvážení kejdy.

Nové organicky vázané stopové prvky Aminotrace přispívají k vyrovnanému a účinnému zásobení zvířat, optimalizují látkovou výměnu, imunitní systém, plodnost a špárky. Současně klesá vylučování stopových prvků z těla zvířat.

SCHAUMANN

– Erfolg im Stall

Výzkum, vývoj a kompetentní poradenství

Schaumann-koncept zahrnuje výzkum, vývoj a zkušenosti z podniků. Vznikají praktická, rentabilní a konkurenceschopná řešení pro chovatele prasat, která reagují na nové výzvy trhu.

Pokud se poskládají jednotlivé části konceptu výživy správně, pracuje podnik úspěšně. Schaumann-odborní poradci nabízejí kompetentní poradenství ve všech otázkách výživy a sestavují

individuální koncepty pro jednotlivé podniky a situace. Požadavek na vyšší efektivitu nelze řešit pouhým zvýšením počtu selat a vyšším přírůstkem v odchovu nebo ve výkrmu. Vždy musí být souladu možnosti podniku, dobré životní podmínky zvířat, aspekty životního prostředí a právní předpisy.

**„Vlastní vývoj – vlastní výroba – individuální poradenství“
– tak zní Schaumann-odpověď na budoucí vývoj v chovu prasat. I**

SCHAUMANN

75 let výzkumu, inovací a služeb

Se Schaumann je chov skotu úspěšný

V roce 1938 našel H. Wilhelm Schaumann cestu, jak získávat z rybiho tuku účinné vitamínové koncentráty. To byl základ výživy zvířat na bázi vysoce hodnotných surovin. Těžištěm Schaumann-konceptu jsou dodnes krmivářská řešení, která zabezpečují potřeby zvířat a podporují jejich užitkovost.

Dr. Wilhelm Weisthoff

► Navíc jde také o dobré životní podmínky pro zvířata, šlechtění, chov, životní prostředí a spotřebitelskou akceptaci. V rámci komplexního přístupu zohledňuje Schaumann kvalitativní, ekonomické a individuální podnikové požadavky na chov mléčného skotu.

První doplňkové krmivo

Od počátku platilo, že z objemného krmiva a odpovídajícího doplňku se vyrobí plnohodnotné krmivo pro dojnice a telata. Schaumann analyzoval zvláštní účinek vitamínu B₁₂ ve výživě zvířat. Pomocí destilace získával z rybiho vývaru vitamíny A a D. V roce 1948 vyvinul Phosphoral – první koncentrát minerálních látek se standardizovaným a stabilním obsahem vitamínů.

Výzkum a praxe pod jednou střechou

Po získání statku Hülsenberg v roce 1953 mohl Schaumann užze projit výzkum s výrobou.

Se statkem převzal černostrakaté stádo s 50 dojnicemi a od-

chovem. Dnes je Hülsenberg inovativní zemědělský podnik s 600 ha zemědělských ploch a 230 vysokoužitkovými dojnicemi. V těsné spolupráci s ISF Schaumann-výzkumnou společností, která byla založena před 30 lety, se vyvíjely a realizovaly „na míru šité“ koncepty výživy pro dojnice, telata a výkrm býků.

Dobré podmínky pro zvířata

Podmínky chovu mají rozhodující vliv na užitkovost, efektivitu a kvalitu mléčné produkce. První silo Harvestore v Evropě bylo postaveno na Hülsenbergu v roce 1959 a umožnilo úspěšné automatické krmení dojnic. V roce 1962 představil Schaumann první stáj s lehacími boxy pro dojnice. Bylo dosaženo významného zvýšení mléčné užitkovosti.

V roce 2010 byla na Hülsenbergu postavená nová volná boxová stáj se 123 lehacími boxy. Modernizací staré stáje, v roce 2012, vzniklo 105 lehacích boxů ve třech skupinách a tři boxy s hlubokou podestýlkou pro telení krav. Dojí se na dojírně 2x12-side-by-side.

SCHAUMANN

– Erfolg im Stall

Stáj pro mladý dobytek se 134 lehacími boxy nabízí zvířatům od stáří 5 měsíců nejlepší podmínky. Telata se odchovávají v nové stáji pro 100 zvířat a ve třech stájových odděleních s individuálními boxy, oddělením s hlubokou podestýlkou, lehacími boxy a chodbou s roštovou podlahou. V nové pokusné stáji pro telata se cíleně ověřuje vhodnost výrobků a krmivářských doporučení pro praktické podmínky zemědělských podniků.

Revoluce v chovu skotu

V roce 1965 importoval H.Wilhelm Schaumann 80 jalovic a tři býky plemene holštýnsko-fríského z Kanady a USA a křížil je s německým černostrakatým plemenem. Vznikl tak genetický základ hülsenbergského stáda. Chovný cíl byl tehdy zvýšen na 6000 kg mléka. V časopisu „Úspěch ve stáji“ zazněla již tehdy otázka: „Bude někdy kráva dojit 10 000 litrů mléka?“

Služby a poradenství přímo na místě

Pořízení prvního míchacího zařízení v roce 1959 předznamenovalo vznik Schaumann-poradenské služby ve výživě a krmení. V následujících letech se dále zlepšovala technika i know-how. Schaumann-odborné poradenství se svými 250 kompetentními spolupracovníky se specializuje na individuální koncepty výživy pro konkrétní podniky a nabízí ideální možnosti pro chov skotu.

Koncepty výživy pro odchov telat

Bezpočet inovací zaznamenala výživa telat. V 50. letech byl vyvinut Kalbi-Phosphoral jako doplněk plnotučného a odstředěného mléka. V 70. letech začal vznikat program mléčných krmných směsí Kalbi Milch. Etabloval se časný odstav telat. Na trh přišlo minerální krmivo Kalvicin, součást krmných směsí pro odchov telat. V průběhu času se složení krmiv postupně optimalizovalo. Důležitým milníkem je vývoj probiotika Provita LE, které obsahuje dva vysoce účinné kmeny bakterií mléčného kvašení. Potlačují patogenní mikroorganismy a posilují střevní flóru v zažívacím traktu telat.

Program minerálních krmiv pro dojnice

V polovině 50. let byl poprvé vyvinut program pro doplnění objemného krmiva, vysokoužitkovým dojnicím byly dodávány minerální a účinné látky. Ověřené výrobky přinesly v 80. a 90. letech kontinuální zlepšení výživy dojníc. Příkladem jsou Schau-

mann-účinné látky jako Bovin-S-komplex pro podporu trávení bílkovin a Ass-Co-Ferm, kombinace probiotika s živými kvasinami pro podporu látkové výměny bacheru.

I nejnovější Schaumann-inovace jsou úspěšné. Organicky vázané stopové prvky Aminotrace zlepšují zdraví paznehtů, zajišťují stabilní plodnost a vyšší mléčnou užitkovost. Komplex pro ochranu buněk ZellPro s vitamíny a stopovými prvky pomáhá předcházet oxidativnímu stresu u vysokoužitkových krav a snižuje riziko vzniku infekcí. Tyto hodnotné komponenty jsou součástí výrobků Rindamin-, Rindavit- a Rindavital-řady.

Zdraví býci ve výkrmu, vysoká užitkovost

Schaumann Rindamast-program optimalizuje náklady na krmita, denní přírůstek a poskytuje zvířatům výživu podle jejich potřeb. Speciální výrobky doplňují objemnou krmnou dávku od předvýkrmu až po konec výkrmu. Nepostradatelné minerální a účinné látky stejně jako stopové prvky zlepšují masnou a jatečnou užitkovost při jednofázovém i vícefázovém způsobu výkrmu.

Konzervace krmiv

Rozhodující úlohu ve výrobě mléka sehraje hygienicky nezavadné a kvalitní objemné krmivo. Pomocí Schaumasil, kombinace organických kyselin pro stabilizaci krmných směsí a TMR, byly v roce 1987 poprvé konzervovány obiloviny. Organické kyseliny snižují zatížení obilovin bakteriemi, plísněmi a kvasinkami až pod hranici průkaznosti. Výživná hodnota a hygienický stav krmiva zůstává po celou dobu skladování stabilní.

Evropský silážní přípravek č.1

Biologický silážní přípravek Bonsilage byl uveden na trh v roce 2000. Od té doby je vynikajícím pomocníkem pro výrobu kvalitních objemných krmiv. Kombinace vhodných bakterií mléčného kvašení stabilizuje travní a kukuřičné siláže. Nízké silážní ztráty a výborná chuť podporuje hospodárnost při zkrmování objemných krmiv. Mezitím vznikl Bonsilage-program, který je tvořen devíti produkty pro různé druhy i kvalitu objemných krmiv. V současnosti je konzervováno pomocí Bonsilage více než 80 milionů tun siláží ve 30 zemích světa.

Pokrok jako podnikatelský princip: Vzájemná součinnost výzkumu orientovaného na praxi, bezpečné výroby, prvotřídních výrobků a individuálního poradenství vytváří úspěšný Schaumann-koncept. To je i do budoucna základ pro udržitelný a konkurenceschopný chov skotu. ■